PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 194 (2504) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, sobota 15. avgusta 1953 Cena 25 lir

5. in 6. septembra PARTIZANSKI TABOR na Okroglici

Za rešitev vprašanja brezposelne mladine

Brezposelnost je eno izmed najhujših vprašanj, ki tare naše mesto. Če pogledamo uradne podatke, lahko vidimo, da se gospodarski položaj iz dneva v dan slabša in da se kot posledica veča število brezposelnih, predvsem pa mladih ljudi. Danes imamo po uradnih podatkih na Tržaškem približno 19 tisoč brezposelnih, to število pa se brž poveča, če vzamemo v poštev tudi brezposelnost, predvsem na vasi pri kmečki mladini, ki živi v breme staršev, ter pri mladini, ki je dokončala šolo in čaka na zaposlitev, ne da bi se vpisala pri uradu za delo.

Toda že to število je visoko in kaže, kako akutna je gospodarska kriza. Če pa ga globlje analiziramo, ugotovimo, da odpade na mladince približno 10.000 brezposelnih; do tega števila je prišla tudi nedavna sindikalna anketa. Število brezposelnih mladincev pomeni približno desetino vseh zaposlenih v industriji, obrti, trgovini, bankah, pomorstvu javni upravi itd. Tudi ne glede na to, kako in kdaj bomo lahko prišli iz sedanje krize, ostaja dejstvo, da se mladi kadri danes ne morejo strokovno izobraziti, kar pomeni deklasacijo tržaških delavcev, ker mladina ne bo mogla nadomestiti starih strokovno visoko kvalifikaciranih delavcev.

Morda bo kdo ugovarjal, da to ni res in da se mladina lahko strokovno izobrazuje, ker je krajevna uprava organizirala tečaje za strokovno prečuitev za brezposelne. Ta stvar je do neke mere koristna, kajti tistih šest mesecev, kolikor traja tečaj, je olajšan gospodarski položaj udeležencev, vendar vse to za našo mladino še daleč ni dovolj. To je prvič zaradi tega, ker imajo v teh tečajih predvsem družinski poglavarji in pride mladina v poštev šele v drugi vrsti, drugič in predvsem pa zato, ker se v šestih mesecih ni mogla naučiti poklica. Tudi ustanova SELAD, ki daje delo za 6 mesecev, koristi delnemu olajšanju brezposelnosti, vendar je prav tako obsolutno nezadostna za odstranitev tega zla.

Skratka, vsa sredstva, s katerimi so poskusili doslej rešiti to tako resno socialno vprašanje, so samo začasna in ne morejo rešiti vprašanja. Če se hoče najti trajna in zadovoljiva rešitev vprašanja brezposelnosti, ki prizadeva predvsem mladino in ovira normalni razvoj strokovnih kadrov med tržaškimi delavci, je treba iskati korenitejša sredstva in mobilizirati v ta namen vse pozitivne sile.

Da gre za resno stvar, dokazujejo tudi razne diskusije o brezposelnosti v tržaškem občinskem svetu, razne akcije brezposelnih in nekaterih političnih strank. Z ukazom št. 3 ZVU od 6. 1. 1953 je bila ustanovljena tehnična komisija za anketo o brezposelnosti na anglo-ameriškem področju STO. Ta komisija mora izvesti anketo in na njeni osnovi predlagati načrt za rešitev tega vprašanja. Za delo te komisije so najprej določili rok 6 mesecev, ko pa je potekel, so ga podaljšali še za pol leta. V občinskem svetu so o tem vprašanju na dolgo in na široko razpravljali. Na teh sejah so nekateri predstavniki političnih strank prišli na dan tudi z inteligentnimi «predlogi», naj se odstrani brezposelnost z izseljevanjem ali celo s kolonizacijo tujih ozemelj (to je bila želja tistih, ki se spominjajo lepih starih časov). Niso pa razpravljali o načinu, kako naj se sanira tržaško gospodarstvo, kar je prvi pogoj za rešitev tega vprašanja; vendar so nekatere stranke poskušale napeljati to diskusijo.

Zaradi vedno slabšega položaja so se začeli v marcu gibati sami brezposelni. Začelo se je gibanje brezposelne mladine, ki si je izbrala svoje predstavnike, ti pa so začeli romanje od Poncija do Pilata; delegacije so šle k uradu za delo, k ZVU, k predsedstvu cone in celo k škofu Santinu. Toda razen nekaj meglenih obljub ni bilo iz tega nič konkretnega, če izvzamemo morda resolucijo večine v občinskem svetu, ki pa ne more dati brezposelni mladini ne poklica ne kruha.

Zaradi tega mislim, da je treba končati z obljubami in s samimi diskusijami in da je prišel čas, da se začno uvajati konkretni ukrepi za zaposlitev mladine. Prišel je čas, ko mora naša uprava pregledati in spremeniti svojo gospodarsko, zlasti pa finančno politiko, če noče, da doživi gospodarstvo našega ozemlja popoln polom; spremeniti je treba socialno politiko in omogočiti ljudem boljši zaslužek, kajti oni, ki so zaposleni, so prisiljeni opravljati nadurno delo, kar pa spet zmanjšuje možnost za zaposlitev brezposelnih. Oblasti morajo ugotoviti, zakaj so proizvodni stroški tržaške industrije tako visoki in na kak način jo je mogoče usposobiti za konkurenčno borbo. Oblasti morajo storiti vse potrebno, da bodo industrija, obrt in trgovina zaposlile vajence in da se ne bo dogajalo, da podjetja sprejemajo samo kvalificirane delavce, kot n. pr. ACEGAT in druga. V ta namen je treba raztegniti finančne olajšave za sprejem vajencev na vsa podjetja, pa tudi določiti obvezno število vajencev v primerjavi s celotnim številom zaposlenih delavcev v posameznih podjetjih. Skratka, treba je izvesti vrsto reform v gospodarstvu in v socialni zakonodaji, ki naj zajamčijo proizvodnjo in pravično politiko zaposlitve.

Vse to se seveda ne bo uresničilo avtomatično, temveč je treba, da se v ta namen združijo v enotni borbi vsi delavci, brezposelni in zaposleni, kajti tudi tem grozi brezposelnost; pri tem je treba pustiti ob strani razlike v politični pripadnosti. Jamstvo za uspeh je samo v tej enotnosti delavskih sil proti izkoriščevalski enotnosti kapitala.

Prav o teh dneh so listi poročali o ustanovitvi — na pobudo mladinskega odseka PSVG — mladinske komisije treh strank: PSVG, PSI in kominformistične stranke. Ta komisija si je zadala nalogo, da prouči vprašanje brezposelnosti in zastavi čim širšo akcijo za rešitev tega perečega vprašanja. Ta pobuda je vsekakor pozitivna in jo moramo pozdraviti. Reči pa moramo, da se mora mladina boriti za premostitev ozkih strankarskih interesov, tako da ne bo ostalo samo pri tej komisiji, temveč da se bo ustvarila široka mladinska fronta, v kateri bo prostora za vse ljudi ne glede na politično pripadnost in v kateri bo vsa mladina na osnovi skupnih interesov vodila skupno borbo, kajti če v tej borbi ni enotnosti, ne bo niti uspehov.

Vsega tega se morajo zavedati predvsem vsi mladinci, ki so najbolj zainteresirani v tej borbi, pa tudi nedavno ustanovljena komisija treh strank.

S. MESESNEL

Stranke obljubljajo podporo Pellovi začasni „upravni vladi“

Republikanci in liberalci bodo podprli vlado, verjetno pa tudi neofašisti, ki trdijo, da se hočejo demokristjani s to formulo izogniti štiristranski formuli in razširitvi na levo - Pellove izjave - „Le Monde“ in „New York Times“ o položaju v Italiji

(Od našega dopisnika)

RIM, 14. — Zdi se, da so vest o sestavljanju «upravne vlade» z olajšanjem sprejeli ne samo demokristjani, katerih načrti so se znašli na mrtvi točki, temveč tudi nekatere druge stranke, ki niso vedele, kako bi se znašle v tem položaju in kaj bi počele. Ne manjkajo pa niti znaki, da so tudi na desni razumeli, kaj vse lahko pomeni ta poskus začasnega premora v vladni krizi.

Tiskovni urad neofašističnega gibanja MSI je izdal poročilo, ki pravi, da presojajo v neofašističnih krogih Pellavo formulo «upravne vlade» kot zavrnitev ali vsaj odložitev tako razširitve na levo, kot obnovitve štiristranske formule, v celoti ali delno. Če bo sestava vlade obenem z izjavami, s katerimi se bo Pella predstavil parlamentu, potrdile to presojo, nadaljuje poročilo, «je verjetno, da MSI ne bo imel nepreklicnih ugovorov proti podobni vladi», temveč ga bo vodilo predvsem spoznanje, da mora Italija končno dobiti vlado.

Na drugi strani obljubljajo podporo vladi tudi liberalci in republikanci. Po sestanku predsedstva in tajništva liberalne stranke so izdali poročilo, ki pravi da sodi PLI, da je v sedanjem položaju «primerno podpreti predlagano začasno rešitev, če ta «upravna vlada» ne bo imela političnih ciljev, temveč preprost namen, da se rešijo najvažnejša vprašanja javne uprave predvsem odobritev proračuna.

Kaže torej, da bo Pella le uspel, kajti vse stranke upajo, da njegova formula ne prejudicira tiste rešitve, ki se je želijo in pušča odprte vse možnosti. Poleg tega smo že sredi avgusta, poslanci pa še niso imeli počitnic.

Pella se je danes razgovarjal — popolnoma v skladu s svojimi nameni — skoraj samo z raznimi podtajniki in ministri, sprejel pa je tudi nekaj demokristjanskih voditeljev, med njimi podtajnika stranke Ravaiolija in predsednika senatne skupine Ceschija, obiskal pa je tudi Piccionija. Od podtajnikov so bili pri njem Andreotti, Ferrari, Aggradi, Zotta, Vicentini, Avanzini, od ministrov pa Vanoni, Fanfani in Rubinacci.

Ob 14. uri je Pella sprejel celo vojsko novinarjev in jim dejal v glavnem to, da jim ne bo povedal ničesar, in to vse dotlej, dokler ne bo odgovoril predsedniku republike. Prosil je še novinarje, naj tega ne sprejmejo ne s pesimizmom ne z optimizmom.

Kljub temu je nekoliko pojasnil svoje današnje razgovore in dejal, da se skladajo z njegovimi nameni, kajti če bi hoteli sestaviti drugačno vlado, bi bila tudi posvetovanja drugačna in z drugimi osebami. Ker so praktično vsi, ki jih je danes sprejel, demokristjani, je Pella še dodal, da ni treba iz njihovih imen sklepati nič posebnega. Omenil je tudi, da ima malo časa in da je nerodno to, da se mora posvetovati prav 14. avgusta, ko ljudje silijo iz Rima.

Italijanski tisk je v glavnem sprejel vest o sestavljanju «upravne vlade» nekako filozofsko: če pač že ni drugega izhoda... Nekateri listi pa se spominjajo, da taka vlada ne more neomejeno dolgo ostati na oblasti, temveč da ji je treba določiti rok. Turinska «Stampa» piše, da ni lahko določiti točnega roka trajanja začasne vlade, da pa je ta rok tudi gotovo vezan na nekatere bližnje mednarodne dogodke, zlasti pa na nemške volitve, ki bodo 6. septembra. Ostali mednarodni dogodki, pravi turinski list, ki bodo vplivali na trajanje začasne vlade, so v glavnem povezani s procesom pomirjevanja v svetu.

Milanski «Corriere della Sera» pa izraža bojazen, da bo marsikdo v «upravni vladi» videl maskirano enobarvno demokristjansko vlado.

V Parizu pa je objavil znani dnevnik «Le Monde» članek, ki zatrjuje, da je Italija izzvala Francijo na dvoboj, za naslov najbolj nestabilne države v Evropi. List pravi nato, da bi bila najpreprostejša rešitev razpust parlamenta in ugotavlja, da je vir nesporazum v Italiji predvsem zunanjepolitičnega značaja, čeprav se o tem malo govori. Končno pravi še «Le Monde», ne brez skrite škodoželjnosti: «Edino, kar je gotovo, pa je, da Italija ni več gonilna sila evropskega združevanja in da je zgubila vlogo najboljšega zavezника ZDA». List pravi še, da se je bati, da se bo val stavk, ki je zajel Francijo, razširil tudi na Italijo.

Tudi «New York Times» ugotavlja, da italijansko sodelovanje z Zahodom ne bo moglo več biti tako popolno kot doslej in da je Italija izgubila glavno vlogo v prizadevanju za evropsko združitev. List pravi, da je 7. junija večina italijanskega ljudstva jasno pokazala, da «se ji ne zdi dovolj koristna izrazito filoameriška De Gasperijeva politika», in pravi: «Za nas Amerikance je to grenka pilula, ki jo moramo pogoltniti, in vendar moramo s sladkim obrazom ugrizniti v kislo jabolko in ostati mirni».

A. P.

Na razdejanih Jonskih otokih novi potresni sunki in požari

Pomoč pošiljajo z letali, vojnimi ladjami in s helikopterji - Zaradi pomanjkanja vode ni mogoče gasiti požarov - Iskanje mrličev pod ruševinami

ATENE, 14. — Atenski observatorij je včeraj med 12.30 in 19. uro registriral šest novih potresnih sunkov, ponoči pa drugih 11. Iz Patrasa pa javljajo, da sta bila danes zjutraj tudi v tem mestu dva močna potresna sunka. Z otoka Kalamos južnovzhodno od Kefalonije pa javljajo, da se zaradi močnih potresnih sunkov otoček stalno trese in vse hiše so bile porušene.

Novi potresni sunki so včeraj razdejali, kar je še ostalo pokonci. Vidi se samo še tu pa tam zidovje porušenih hiš. Plazovom skalovja, ki se vali z gora, so se pridružili še požari, ki so spremenili prizadete otoke v pravi pekel. Mesto Zakynthos še vedno gori. Zaradi pomanjkanja vode je gašenje onemogočeno. Izpod ruševin še dalje pobirajo mrtve in ranjence, katerih število se še ne da ugotoviti. Iz goratih krajev se proti morju pomikajo begunci, ki nosijo s seboj ranjence. Grške, ameriške in britanske vojne ladje odvažajo ranjence ter privažajo živila in najnujnejše potrebščine, predvsem pa zdravila.

Ladje in letala šeste ameriške flote v Sredozemlju so že začele prevažati zdravila, krvno plazno in najnujnejše potrebščine. Zdravniki in bolničarji pa pomagajo pri reševalni akciji. Pri tem uporabljajo tudi helikopterje. Ameriški Rdeči križ je doložil 50.000 dolarjev za dobavljanje zdravil in na prošnjo grškega Rdečega križa bodo določili še nadaljnje fonde. Zveza društev Rdečega križa v Ženevi pa je poslala na prizadete otoke šestvilne šotore. Načelnik ameriške pomorske sekcije v Grčiji admiral Earl ter odpravnik poslov Charles Yost sta prenesla svoj glavni štab v Patras, od koder se vodijo vse ameriške pomožne akcije.

Britanska križarka «Bermuda» je tudi odpotovala v Grčijo s skupino zdravnikov in bolničark, z veliko količino zdravil a tomobilov, jeepov, radijskih oddajnikov posebnih živil za otroke, z dvema helikopterjema in z drugim najnujnejšim materialom. Ladja «Spalake», ki prevaža pitno vodo, pa bo danes odpotovala z Malte v Grčijo. Od tam bo odpotovalo tudi letalo «Sunderland» s skupino zdravnikov in zdravniškega osebja. S Cipra pa bodo odpotovale nekatere ladje s potrebnim materialom za reševalno akcijo. Z letališča Bovingdon pa je danes odpotovalo deset zdravnikov ameriškega letalstva.

Ameriške kopne, pomorske in letalske sile v Evropi so prekinile vse manevre in so dale prednost organiziranju pomoči ponesrečencem.

Danes se zdi, da je položaj na otokih nekoliko bolj miren. Toda to ne pomeni, da ni še vedno resen. Do poznega jutra ni bilo mogoče omejiti požarov, ki divjajo v Lixuri in v Argostolionu. Ti dve mesti kakor tudi Zakynthos. Sami in Vathy (na otoku Itaka) so uničena. Nekoliko manjše je razdejanje v notranjosti teh otokov. Uradno so do sedaj ugotovili 400 mrtvih, toda to število bo prav verjetno narastlo, ker so številna trupla še vedno pod ruševinami. Neuradno se govori o več ko tisoč mrtvih.

Hammarskjoeld o politični konferenci

NEW YORK, 14. — Glavni tajnik OZN Hammarskjoeld je danes izročil tisku pisano izjavo, v kateri pravi, da je prepričan, da je treba dogovor o premirju na Koreji tolmačiti v smislu, da bodoča politična konferenca o Koreji ne sme biti omejena samo na države, ki imajo čete na Koreji. Nato izraža tajnik upanje da bo mogoče načeti v konstruktivnem ozračju vprašanja, ki se tičejo politične konference.

V krogih tajništva OZN tolmačijo to izjavo v smislu, da zavzema glavni tajnik stališče, ki se znatno približuje stališču angleške vlade in ki je nasprotno stališču, ki ga je včeraj obrazložil tisku ameriški delegat Cabot Lodge. Ta je namreč dejal, da bi moralo na konferenci predstavljati OZN samo 16 držav, ki imajo čete na Koreji. Indija bi morala biti torej izključena, Sovjetska zveza pa naj bi bila navzoča samo na podlagi vabila Kitajcev in Severnih Korejcev. Britanska vlada pa je mnenja, da je navzočnost SZ bistvene važnosti, navzočnost Indije pa zaželena. Zaradi tega sodijo, da se bodo angleško-ameriški razgovori še nadaljevali, zato da se sporazumejo o morebitni predložitvi skupne resolucije.

V ameriških krogih se je izvedelo, da bi ZDA hotele, naj bi politična konferenca bila v Ženevi, Velika Britanija pa se je izrekla za eno izmed azijskih mest (Novi Delhi, Colombo ali Singapur). Temu pa se je uprl Singman Ri. Zdi se tudi, da so nekateri predstavniki 16 držav predlagali Bandong v Indoneziji in Macao. V obveščenih krogih pa trdijo, da nameravajo Združeni narodi predlagati, naj bi konferenca bila v kakem kraju nevtralnega področja na Koreji.

V Londonu pa je danes laburistična stranka objavila sledečo uradno izjavo: «Objavljena je bila izjava 16 držav o Koreji, ki je bila podpisana 27. julija. Ta izjava pravi med drugim: ‚Posledice kršitve premirja (s strani Severnih Korejcev in Kitajcev) bi bile tako resne, da zelo verjetno ne bi bilo mogoče omejiti sovražnosti na Korejo'.

Laburistična stranka obsoja dejstvo, da vlada ni dala nobenega sporočila o obstoju te izjave in o njeni vsebini med razpravljanjem o Koreji, ki je bilo v parlamentu pred začetkom počitnic obeh zbornic. Laburistična stranka zavrača vse, kar bi se v izjavi lahko tolmačilo kot obveznost Anglije v primeru razširitve vojne na Daljnem vzhodu».

Ta izjava bo verjetno povzročila v parlamentu mnogo hrupa in bo okrepila mnenje v laburistični stranki, da je treba spodnjo zbornico (ki bi se morala sestati 20. oktobra) takoj sklicati in razpravljati o položaju. Po mnenju političnih krogov so baje tudi nekateri člani konservativne stranke vznemirjeni zaradi vsebine te izjave in so baje že razmišljali o tem, ali naj od Churchilla zahtevajo izredno sejo parlamenta.

Predsedništvo vlade pa je objavilo nocoj dolgo izjavo, o kateri trdijo, da jo je sestavil sam Churchill. V izjavi se pojasnjuje stališče britanske vlade glede bodočih obveznosti na Koreji in Daljnem vzhodu.

Izjava pravi nato med drugim, da se britanska vlada ni obvezala podvzeti določene ukrepe v hipotetičnih okoliščinah. Vendar pa je skupno z zavezniškimi državami priznala nujnost novih jamstev. Poročilo omenja nato Churchillove izjave januarja 1952 da «bo zavezniška reakcija v primeru kršitve premirja nagla, odločna in učinkovita».

Dalje pravi poročilo, da se je laburistična vlada obvezala povezati britanske sile na Koreji v akciji, ki ne bo omejena na korejsko ozemlje, v primeru, da bi prišlo do množičnih letalskih napadov s pomočjo letalskih oporišč na kitajskem ozemlju.

Dokument pravi, da ni torej nobene spremembe načel v politiki, ki jo je glede tega vodila laburistična vlada in pozneje konservativna vlada. Na koncu obsoja poročilo ravnanje južnokorejskega predsednika in izpustitev 27.000 vojnih ujetnikov. Izjava pojasnjuje, da je v takih okoliščinah imela britanska vlada za svojo dolžnost poudariti, da se izjava 16 držav nanaša samo na to, kar bi se lahko označilo za neizzvano kršitev premirja z nasprotne strani.

Če se katera koli država Združenih narodov ne bi držala besede, ki jo je dala, bi imela britanska vlada pravico znova proučiti celotno zadevo.

SKLEPI ZAVEZNIŠKEGA SVETA ZA AVSTRIJO

DUNAJ, 14. — Štiristranski zavezniški svet na Dunaju, ki se je danes sestal, je soglasno sklenil ukiniti v Avstriji vse oblike cenzure od jutri dalje.

VEDNO BOLJ NAPET POLOŽAJ V MAROKU

Sklep o odstavitvi sultana posledica francoskega pritiska

Proglasitev novega sultana so odložili za 24 ur - Protest arabskih držav pri glavnem tajniku OZN

KAIRO, 14. — Ulemi muslimanske univerze v Al Azharu so obsodili gibanje, ki ga vodi marakeški paša ter so pozvali vse muslimane, naj podprejo maroškega sultana.

V pariških krogih zatrjujejo, da Francija nima namena zamenjati maroškega sultana ali pa pomagati pri tem. Zatrjujejo, da Francija le posreduje v sporu med sultanom in pašo El Glaoui. Kakor že javljeno, je vrhovni odbor pašev in kadijev, ki so se ponovno sestali danes zjutraj v palači, kjer biva El Glaoui, sklenil proglasiti za novega maroškega sultana Maulayo Mohameda Ben Arafo, ki je stric sedanjega sultana. Toda opoldne se je ravnatelj za notranje zadeve v generalni rezidenci, Vallat, v spremstvu poglavarja področja Casablanca in poveljnika vojaškega področja v Marakešu sestal z El Glaouijem in ta mu je obljubil, da bodo izvedbo sklepa odložili za 24 ur. V Maroku vlada mir in do sedaj ni prišlo do incidentov. Zanikujejo tudi, da bi bili podvzeli izredne policijske ukrepe.

Pristaši El Glaouija očitajo sultanu «modernizem» in «malo vernosti» ter da je podpiral stranko Istiklal, ki odločno podpira zahteve maroškega ljudstva po neodvisnosti Maroka. Voditelji prevratnega gibanja pa so naklonjeni francoski politiki.

V krogih blizu marakeškega paše sodijo, da so predstavniki glavne rezidence, ki so se danes sestali z El Glaouijem, tega obvestili, da bo v kratkem prišel v Rabat predstavnik francoskega zunanjega ministrstva, da prouči položaj. Zdi se, da ima zahteva, naj se proglasitev novega sultana odloži za 24 ur, namen dovoliti delegatu francoske vlade, da v Marakešu presodi obseg sedanjega gibanja in da potem poroča francoskemu zunanjemu ministrstvu.

V francoskih krogih v Rabatu uradno zanikujejo vesti, da je v Marakešu in Casablanci prišlo do hudih neredov.

Egiptovski list «Al Ahram» objavlja danes razgovor s predsednikom maroške stranke Istiklal. Predsednik Allal El Fassi, ki je politični begunec v Egiptu, zahteva, naj se Varnostni svet takoj sestane, «da prepreči, da bi državljanska vojna ki lahko izbruhne vsak trenutek, ogrožala mir na tem delu sveta».

Dalje je izjavil, da skuša Francija, «izkoriščajoč morebiten nered v Maroku, prisiliti Sultana, da bi obsodil delovanje stranke Istiklal kot uvod v sodni postopek, ki ga Francija namerava uvesti proti nekaterim članom tega gibanja».

Iz New Yorka javljajo, da je skupina petnajstih arabskih in azijskih držav v OZN poslala glavnemu tajniku in predsedniku glavne skupščine OZN brzojavko, v kateri zatrjujejo, da so dobile verodostojna poročila, da Francija organizira načrt za odstavitev maroškega sultana. Brzojavka pravi: «Ta ukrep bo povečal napetost in bo privedel do prelivanja krvi in ogrožanja miru. Zahtevamo, da sporočite francoski vladi naše veliko zaskrbljenje». Za odpošiljatev te brzojavke so se odločili na sestanku omenjene skupine, ki ga je včeraj sklicala Indonezija in na katerem so razpravljali tudi o stališču, ki naj ga zavzamejo na zasedanju glavne skupščine glede Koreje.

O tem bodo zavzeli dokončno stališče v ponedeljek. Šest arabskih držav članic OZN je pozneje tudi sklenilo, da ne bodo od skupščine zahtevali, naj bi na prihodnjem zasedanju razpravljala o obtožbah proti Izraelu zaradi premestitve vlade iz Tel Aviva v Jeruzalem.

Organizacija «Comite France-Maghreb», ki ji predseduje Francois Mauriac, je včeraj objavila izjavo, s katero «obsoja nedopustne spletke in izzivanja tistih, ki že več mesecev delujejo na vse načine, da bi v Maroku umetno ustvarili prevratno gibanje proti zakonitemu vladarju, ki je edini predstavnik svojega ljudstva in svoje države, in ki se mi sedaj z njim pogajamo». Izjava se nadaljuje: «Če bi uspeli pri tej nameri, bi to vrglo Maroko v državljansko vojno in bi pomenilo, da Francija ni zmožna spoštovati obveznosti, ki jih je sprejela do Maroka na mednarodnem področju. Ker ni Francija do sedaj hotela revidirati pogodbe iz leta 1912, jo mora spoštovati tam, kjer jo obvezuje, da bo nudila vso podporo Sultanu. Če Francija ne bi spoštovala te obveznosti, bi s tem povzročila prenehanje te pogodbe in bi se odpovedala svoji misiji v Severni Afriki ter bi uzakonila tujo intervencijo».

Paša El Gloui, ki je bil proglašen za novega maroškega sultana.

Današnji pariški list «l'Aurore» pa svetuje francoski vladi, naj zapusti maroškega sultana ter naj pusti, da «sam vodi proti marakeškemu paši borbo za oblast, upoštevajoč — zatrjuje desničarski radikalni list — da bi El Glaoui z lahkoto lahko odstavil vladarja in postavil na njegovo mesto Franciji naklonjenega sultana».

Nato zatrjuje list, da je položaj v Maroku zelo resen, in da je prepozno preprečiti nadaljnji razvoj dogodkov, ter pravi dalje, «da je bila vsa dejavnost sultanove vlade naperjena proti Franciji ter naklonjena Istiklalu in komunistom». Težila je tudi za tem, «da Arabska liga spravi vprašanje Severne Afrike pred OZN, da pride do pogajanj z ameriškimi poslovnimi ljudmi, ki so pripravljeni nadomestiti nas na tem področju». List piše nato, da je El Glaoui lojalen do Francije in da ima za seboj veliko večino maroškega ljudstva, ter pravi: «Ali naj se mu protivimo? Bilo bi nesmiselno». Nato zaključuje, da bi bila najboljša rešitev za Francijo «izjaviti, da gre za notranje zadeve Maroka, ki naj jih rešijo Maročani sami, ne da bi imela Francija pravico intervenirati».

Clement Attlee v Postojni

Danes ob 11. uri je prišel v Postojno vodja britanske laburistične stranke Clement Attlee. Gosta spremljajo predsednik izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije in sekretar centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Miha Marinko, Boris Ziherl in dr. Marijan Brecelj. Ob vhodu v jamo so ga pozdravili predsednik okrajnega ljudskega odbora Mirko Jelarčič, sekretar okrajnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Matevž Haće ter predsednik občine Postojna Jože Baša. Pionirji v narodnih nošah so mu poklonili šopke cvetja. Sprejema se je udeležilo večje število prebivalcev Postojne. Nato si je Attlee ogledal jamo.

V Franciji se nadaljuje splošna protestna stavka

Železniški promet še vedno ustavljen - Sindikati zahtevajo sejo vrhovne komisije za kolektivne pogodbe - Akcija med poslanci za sklicanje izredne seje parlamenta

PARIZ, 14. — Tudi danes, že tretji dan zaporedoma, stavkajo v Parizu nameščenci cestne železnice in avtobusov. Splošni položaj je še vedno resen. Danes stavkajo za 24 ur tudi tehniki in upravni uradniki radia in televizije ter muzicisti. Vse radijske oddaje so prekinjene. Poštni uslužbenci nadaljujejo stavko že deseti dan in pred vsemi poštnimi uradi so policijske straže. Tisti nameščenci, ki so se morali vrniti na delo zaradi vladnega poziva, pa so organizirali belo stavko.

Tudi železniški promet je blokiran. V Calaisu so se številni tujci namestili v nekem vlaku brez lokomotive. Na oknih vagonov se suši perilo potnikov.

Zaradi pomanjkanja bencina grozi nevarnost, da bo ukinjen še tisti promet z avtomobili, ki še deluje. Z druge strani pa je pariški radio javil: «Uradno se javlja, da je dobava živil zagotovljena, in se poziva prebivalstvo, naj ne bo zaradi tega zaskrbljeno». Uslužbenci na letališčih «Air France» še dalje stavkajo, kar povzroča zamude v letalski službi. Toda mehaniki, ki so včeraj stavkali, so se danes vrnili na delo. Na letališčih se ne opravljajo carinski pregledi, ker stavkajo tudi carinski uslužbenci.

Danes so katoliški sindikati razglasili 24-urno stavko v kemijski industriji. Ti sindikati so skupno s ČGT proglasili tudi stavko gradbenih delavcev. Nameščenci jeklarske industrije, ki so včeraj stavkali, so se vrnili na delo, razen v Nantesu in Saint Nazairu. V ponedeljek bodo za 24 ur stavkali tudi delavci vpisani v sindikat «Force Ouvrière» v državni založbi.

Nocoj bo sestanek sindikalnih voditeljev v pariškem prevozništvu, da razpravljajo o nadaljnji akciji.

Glede morebitnega izrednega sklicanja narodne skupščine se pripominja, da je do sedaj prišlo 171 brzojavk poslancev, ki zahtevajo to sklicanje. Predsednik skupščine Herriot je včeraj iz Pariza odpotoval v Lion Zdi se torej, da bo predsedstvo skupščine odločalo o izredni seji šele tedaj, ko bo število zahtev doseglo 209, kakor je predpisano.

Sindikati pa vztrajno zahtevajo sklicanje vrhovne komisije za kolektivne pogodbe v septembru. Ni izključeno, da bo vlada pristala na to zahtevo, zlasti ker jo podpira stranka vladne večine MRP.

Pred manevri jugoslov. armade

Manevri dela kopnih, letalskih in pomorskih enot bodo na področju zagrebške vojaške oblasti.

BEOGRAD, 14. — Vrhovni poveljnik oboroženih sil Jugoslavije maršal Tito je danes izdal ukaz, da se organizirajo in izvedejo manevri dela suhozemskih, zračnih in pomorskih sil Jugoslovanske ljudske armade na področju zagrebške vojaške oblasti. V ukazu je rečeno, da je cilj manevrov nadaljnja krepitev obrambne moči Jugoslavije in preizkušnja pripravljenosti vojaških enot.

Državno tajništvo za narodno obrambo bo izvršilo vse potrebne priprave za manevre, odredilo enote ter čas in kraj manevrov. Za poveljnika manevrov je odredil maršal Tito generalnega polkovnika Kosto Nagyja, ki bo v enote, ki bodo sodelovale pri manevrih poklical potrebno število rezervistov. Državno tajništvo za narodno obrambo pa bo uredilo še ostala vprašanja

LEO MATES O IZREDNEM ZASEDANJU OZN

Važnost moralnega pritiska ZN za sporazumno rešitev korejskega vprašanja

Zasedanje naj bo tribuna človeštva, ki hoče, da nikoli več ne bi prišlo do spopadov - Prva naloga je združitev Koreje z demokratičnimi sredstvi, to pa bo omogočilo sporazumno rešitev ostalih azijskih zadev

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 14. — Pred odhodom iz Jugoslavije v New York na izredno zasedanje glavne skupščine OZN je vodja jugoslovanske delegacije Leo Mates odgovoril dopisniku Tanjuga na nekaj vprašanj glede pomena bližnjega zasedanja generalne skupščine Združenih narodov in o stališču, ki ga bo zavzela jugoslovanska delegacija na tem zasedanju.

«Politični pomen tega zasedanja, na katerem bo edina točka dnevnega reda vprašanje Koreje, je dejal Mates, je v tem, da bi moralo biti to zasedanje tribuna človeštva, ki si želi ne samo, da se ne bi obnovila vojna na Koreji, temveč da bi se ustvaril tak položaj, da ne bi bil kakršen koli spopad nikoli več možen».

«Mi pričakujemo, je nadaljeval Mates, da bodo Združeni narodi na tem zasedanju izrazili zadovoljstvo, ker je prenehalo streljanje na Koreji, toda da bodo prav tako izvršili moralni pritisk, da bi prišlo do sporazumne rešitve korejskih vprašanj, ki so postala aktualna po koncu sovražnosti. Prva naloga je, da najdejo pot za združitev Koreje na demokratičnih načelih in za njeno neodvisnost».

Nato je dejal, da ni potrebno podcenjevati moralnega pritiska Združenih narodov, ki je doslej odigral zelo pomembno vlogo, pri prenehanju sovražnosti na Koreji, pa celo odločilno vlogo. V delovanju Združenih narodov se je odražala želja vseh narodov, da bi reševali vprašanja po mirni poti in da bi preprečili izbruh svetovnega spopada.

Jugoslovanska delegacija meni, je dejal Mates, da je potrebno na tem zasedanju storiti vse, da bi prišlo do takšnega zboljšanja položaja na Koreji, ki bi omogočil dosego končnega cilja, to je združitev Koreje kot neodvisne demokratične države, s tem pa tudi učvrstitev miru v tem delu sveta in v Aziji sploh. To bo omogočilo sporazumno rešitev tudi drugih azijskih vprašanj. Mates je zatem omenil, da na sedanjem zasedanju ne bi smeli razpravljati o konkretnih podrobnostih, temveč bi jih morali prepustiti politični konferenci, kakor predvideva sporazum o premirju. Ob koncu je poudaril, da se bo skupščina o glavnih stvareh brez težav sporazumela.

Danes popoldne sta se sestala zakonodajna odbora obeh svetov ljudske skupščine Jugoslavije. Razpravljala sta o tem, da bi postavili na dnevni red predlog zakonika o kazenskem postopku in predlog zakona o zastaranju terjatev. Predvidevajo, da bosta zakonodajna odbora razpravljala tudi o predlogu zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu zveznih ljudskih poslancev, kakor tudi o predlogu splošnega zakona o univerzah. Zakonodajna odbora bosta jutri nadaljevala svoje delo.

Tajništvo za zunanje zadeve Jugoslavije je poslalo 12. avgusta albanski vladi protestno noto zaradi napada, ki so ga izvršili diverzanti iz Albanije na jugoslovanske obmejne organe ter pri tem ranili dva graničarja. V noti opozarja jugoslovanska vlada albansko, da se je ta incident dogodil v času, ko je albanska vlada izjavila, da je pripravljena pričeti razgovore o normalizaciji stanja ob jugoslovansko-albanski meji in o reševanju vseh spornih obmejnih vprašanj.

BEOGRAD, 14. — Vršilec dolžnosti predsednika španske republikanske vlade ter minister za notranje zadeve Julio Just je predsedniku republike Jugoslavije maršalu Titu poslal telegram, v katerem se mu v imenu španske republikanske vlade zahvaljuje za povabilo, da 50 otrok španskih republikancev lahko pride na letovanje v Jugoslavijo. Otroci španskih republikancev, ki žive v Franciji, bodo prebili poletje v letoviščih Rdečega križa v Boki Kotorski.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan leta 1831 je bil rojen Gustav Ipavec, zborovski skladatelj.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, sobota 15. avgusta
Vnebovzetje M. D., Budinja
Sonce vzide ob 5.04 in zatone ob 19.13. Dolžina dneva 14.09. Luna vzide ob 10.59 in zatone ob 21.03.
Jutri, nedelja 16. avgusta
Rok, Nemira

PETI DAN STAVKE TRAMVAJSKIH, FILOBUSNIH IN AVTOBUSNIH NAMEŠČENCEV ACEGAT

V interesu prebivalstva in osebja mora ravnateljstvo ACEGAT popustiti!

Uslužbenci preprečili odhod tramvajskih voz, ki bi jih morali upravljati kontrolorji - 30 članska delegacija bo poleg sindikalistov nadaljevala s pogajanji na uradu za delo

Včeraj je bil peti dan stavke tramvajskih, filobusnih in avtobusnih uslužbencev občinskega podjetja Acegat, ki je tudi tokrat popolnoma uspela. Delavci so enotni ter nočejo popustiti, saj vedo, da bi popuščanje v tem položaju pomenilo kapitulacijo ter bi ravnateljstvo podjetja lahko izvedlo načrte, ki so proti interesom vsega voznega osebja.

Po končanem dopoldanskem zborovanju je prišlo namreč do incidenta, ko so hoteli nekateri kontrolorji vzeti iz remize v Ul. Margherita nekaj tramvajskih voz, da bi z njimi vozili na progi štev. 6. Delavci so se takoj zbrali pred remizo ter zahtevali, da odpeljejo vozove nazaj. Ker so kontrolorji po naročilu ravnateljstva vztrajali pri svojem ter hoteli tramvaje odpeljati, so se delavci uprli ter preprečili odhod s tem, da so se vlegli celo na tračnice. Seveda je intervenirala tudi policija, ki je obkolila remizo, vendar je ravnateljstvo tedaj popustilo ter naročilo kontrolorjem, da odstopijo od namere.

Na dopoldanskem zborovanju je prišlo do ponovnih volitev, pri čemer so stavkajoči glasovali za povratek na delo, in sicer na podlagi predloga o delovni izmeni po načrtu št. 11 ter proti temu predlogu, t. j. za uvedbo starega delovnega urnika in nato pogajanja. Na zborovanju je bilo prisotnih 457 uslužbencev, od katerih se jih je 247 izrazilo za nadaljevanje stavke, 210 pa za delo na podlagi načrta štev. 11. Ker je tako obveljalo stališče večine, so sklicali drugo zborovanje popoldne, in sicer ob 17 uri.

Na tem zborovanju, ki je trajalo do 19.30, so sindikalni voditelji ponovno obrazložili položaj, vendar niso več vztrajali pri glasovanju. Predlagali pa so, in zato so dobili tudi pooblastilo od ravnateljstva, naj se večernega sestanka na uradu za delo udeleži tudi večja skupina uslužbencev, ki uživajo zaupanje vseh prizadetih. Po daljših diskusijah so sklenili — pri tem gre pravzaprav za nezaupnico sindikalnemu vodstvu — da bodo res izvolili tako delegacijo, ki se bo udeležila omenjenih razgovorov na uradu za delo. Pri tem so določili oz. izvolili 12 šoferjev, 12 sprevodnikov in 6 tramvajskih vozačev, ki bodo predstavljali mnenje vseh 656 uslužbencev voznega osebja Acegat.

Uslužbencem je bilo zagotovljeno, da je ravnateljstvo pripravljeno sprejeti nekatere predloge, ki so bili postavljeni na zborovanjih. Po drugi strani pa uslužbenci še vedno zahtevajo da hočejo najprej videti izdelan delovni urnik ter se šele nato o njem izraziti. Če pa to ni mogoče, pravijo, tedaj naj ravnateljstvo uvede zopet stari urnik, nakar bodo šli na delo, medtem pa naj izdelajo nov urnik ter ga dajo delavcem v odobritev.

To bi bila pač najboljša rešitev, saj je treba pomisliti na prebivalce, ki nimajo avtomobilov in takih plač, kot jih imajo ravnatelji Acegat. Navadni meščani morajo že pet dni pešačiti po kilometre daleč ter pri tem preklinjajo trmoglavo stališče ravnateljstva Acegat. Prav gotovo bi imelo tudi podjetje več od tega, če bi uvedlo zopet stari urnik ter med tem časom nadaljevalo s pogajanji za uvedbo novega, kot pa da vztraja pri svojem stališču, ki je proti interesom voznega osebja in prebivalstva sploh.

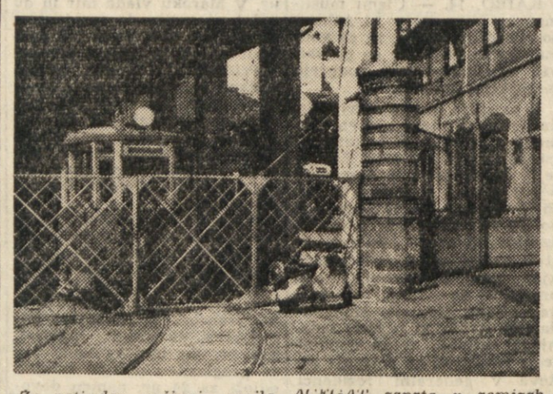

Že peti dan počivajo vozila ACEGAT zaprta v remizah.

Prikrivanje poloma

Predvčerajšnja polomija s «protestnim zborovanjem» v krožku «Rinaldi», ki ga je s kar največjo mobilizacijo (bučnim pozivanjem po listih, razdeljevanjem letakov, ustna propaganda) itd. organiziralo kominformistično vodstvo, je še enkrat prisilila «Unità», da se je zatekla k svojemu najbolj priljubljenemu orožju — laži. S pisarjenjem o «veliki množici», o «velikih skupinah na cesti pred poslopjem», o «velikanski ogorčenosti zborovalcev» itd., skuša «Unità» prekriti morda enega najbolj zgovornih porazov kominformistične hujskaške politike proti «titofašistom», ki so jo prav v zvezi s tako imenovanim «patrimonio del partito» in z vprašanjem deložiranja psevdokulturnega krožka «Rinaldi» iz poslopja tiskarne ZTT, razvili do vrhunca.

Izredno pičla udeležba na tem «protestnem zborovanju» in popolna indiferentnost prisotnih za hujskaške govore posebno Tonela zato ne more biti nikakšen «resen opomin za titofašiste», kot piše «Unità», pač pa je lahko samo resen in to zelo resen opomin za kominformistično vodstvo, da njihovi lastni pristaši ne sledijo več njihovi preračunani hujskaški politiki, da se ne puste zavajati v nepremišljena dejanja do katerih bi jih hotelo v svojem političnem pustolovstvu pripraviti brezvestno vodstvo tržaške kominformistične agenture.

Še vedno nerešen spor pri „ACEGAT"

Sinoči so se na uradu za delo nadaljevala pogajanja za prekinitev stavke tramvajskih filobusnih in avtobusnih nameščencev Acegat, ki se do 3 ure danes še niso končala. Sestanku je poleg sindikalnega vodstva prisostvovala tudi 30 članska delegacija uslužbencev Acegat.

Zasilni promet za praznike

Za praznike, t. j. danes in v nedeljo, bodo obratovali pomožni avtobusi le na progah 6, 15 in 19.

Sestanek OF v Lonjerju

Predvčerajšnjim zvečer je bil v Lonjerju množični cestanek OF, katerega se je udeležilo veliko število članov. Na sestanku je od glavnega odbora OF gosoril tov. S. Bole, ki je prvi del svojega govora posvetil notranjemu političnemu položaju, predvsem dogodkom v zadnjem času. Tako je poudaril težak položaj prebivalstva, predvsem revnejših slojev, kar je posledica vmešavanja rimske vlade v naše zadeve.

Tov. Bole je nato govoril o partizanskem taboru na Okroglici ter poudaril njegov pomen za vse slovensko prebivalstvo, kot tudi za italijanske demokrate, ki so sodelovali v NOB. Praznik primorskih brigad bo zgodovinskega pomena, saj bo deset in stotisoče Primorcev manifestiralo svojo odločno voljo za nadaljevanje borbe, ki mora privesti do boljšega življenja ter dokazalo svojo privrženost ciljem, ki so bili postavljeni v narodnoosvobodilni borbi. Na praznik je treba povabiti tudi vse one, ki so zaradi Kominforma zašli s poti, seveda če jih le ni sram preteklosti, ki jo njihovo vodstvo imenuje sramotna.

V zelo živahni diskusiji so prisotni poudarili potrebo po odločnejši borbi za izbojevanje naših socialnih in nacionalnih pravic. Obsodili pa so stališče ZVU, ki tolerira delovanje nekaterih skupin proti Slovencem, ki so se takrat z orožjem v roki borili z zavezniki proti skupnemu sovražniku. Glede priprav za tabor na Okroglici pa so prisotni povedali, da se je doslej za izlet vpisalo že nad 50 članov, medtem ko se vpisovanja nadaljujejo. To je vsekakor najlepši dokaz borbene zavesti domačega prebivalstva, ki je tudi v NOB toliko žrtvovalo.

Urnik trgovin in uradov za praznike

Danes na dan velikega šmarna bodo vse trgovine, vključno pekarne zaprte ves dan. Izjeme so samo mlekarne, ki bodo odprte od 7. do 12. ure ter cvetličarne, ki bodo delale samo od 8. do 13. ure.

V nedeljo 16. bo v veljavi redni nedeljski urnik.

Zaradi današnjega praznika bodo mesnice odprte v petek od 6. do 13. ure, v soboto bodo ves dan zaprte, v nedeljo bodo odprte od 6. do 11. ure, v ponedeljek pa bodo zopet zaprte.

Zveza obrtnikov sporoča, da bodo brivnice, frizerski saloni in fotografski ateljeji danes in nedeljo ves dan zaprti.

Uprava pošte javlja, da bodo danes uradi odprti samo do 12. ure. Med tem časom bo redno delovala služba razdeljevanja pošte in telegrafa. Ne bodo pa sprejemali denarnih nakazil. Za nedeljo ostane v veljavi redni nedeljski urnik.

Časopisi bodo izšli le danes zjutraj, v nedeljo pa ne. Zaradi tega bodo kioski za prodajanje časopisov zaprti od 13.30 danes pa vse do 16. t. m.

izleti

MOTOKLUB «ADRIA» MILJE-DOLINA

organizira dvodnevni izlet na Okroglico pri Vogrskem 5. in 6. septembra t. l. Potuje se v soboto ob 15. uri čez blok na Fernetičih. Vpisovanje na sedežu motokluba v Dolini vse do 25. avgusta v večernih urah. Cena izletu je 200 lir za člane.

MOTOKLUB «ADRIA» MILJE-DOLINA

organizira 6. septembra enodnevni izlet na Okroglico pri Vogrskem (Vipavska dolina). Vpisovanje na sedežu v Dolini do 26 t.m.

Vabimo vse člane našega kluba, da se udeležijo tega partizanskega praznika ob priliki desete obletnice ustanovitve prvih primorskih brigad.

MOTOKLUB «MLADOST» NABREŽINA

Ob priliki desete obletnice ustanovitve IX. korpusa organizira motoklub 6. septembra t. l. izlet na Okroglico. Vpisovanje na običajnih mestih do vključno 20. t.m.

MOTOKLUB «AMATORI»

organizira 6. septembra 1953 izlet na Okroglico (Vipavska dolina ob priliki partizanskega tabora. Značka in izlet stane 200 lir.

Rok za vpis do 25. t. m. v običajnih prostorih vsak večer od 17.30 do 19.30, telefon 96160.

IZLETI IN TABORJENJA PDT V AVGUSTU

Vse nedelje v avgustu izlet na Bled.

22.—23. avgusta izlet na Mangrt in Krn.

Vpisovanje vsak dan od 18. do 19. ure v Ul. Machiavelli 13-II. in se zaključuje redno 10 dni pred dnevom odhoda na izlet. Tu se poravnava tudi članarina.

PROSVETNO DRUSTVO V BARKOVLJAH

pripravlja izlet na Bled. Prijave sprejema tov. Tedy v drogeriji.

«PRIMORSKI DNEVNIK» stane

posamezna št. din 10
mesečna naroč. » 210

Naroča se pri:
AGENCIJI DEM. INOZ. TISKA - LJUBLJANA, Trg Revolucije štev. 19 Poštn. p. 198 - Tel. 20-009
Naročnine vplačajte na tek. rč. št. 606-T-892.

LOTERIJA

BARI	53	34	63	83	52
CAGLIARI	23	80	63	1	70
FIRENZE	76	35	53	69	12
GENOVA	32	10	50	56	87
MILANO	53	78	73	20	48
NAPOLI	82	49	84	33	35
POLERMO	63	36	37	35	42
ROMA	48	31	36	26	16
TORINO	51	66	76	41	27
VENEZIA	74	48	9	89	46

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 14. avgusta 1953 se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrlo pa je 7 oseb.

UMRLI SO: 92-letni Francesco Blocchi, 50-letna Marcella Godina por. Perotti, 76-letni Carlo Lehfann, 43-letni Domenico Cristallo, 81-letnj Giovanni Cergol, 69-letna Antonia Penco vd. Segatti, 73-letni Matteo Milkovič.

ZVEZA PARTIZANOV STO
ORGANIZIRA

MNOŽIČNI IZLET

na PARTIZANSKI TABOR, ki bo na OKROGLICI pri Vogrskem (Vipavska dolina) v dneh 5. in 6. septembra 1953 ob 10. obletnici ustanovitve prvih primorskih brigad IX. korpusa NOV

Vpisovanje na sedežu Zveze partizanov v Trstu. Ulica Ruggero Manna št. 29/II, vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19. ure in na sedežu OF v Skedenjski ul. 122, vsak torek, sredo, četrtek in petek med 19. do 21. ure. V Lonjerju na sedežu prosvetnega društva, dnevno od 20. do 22. ure. V Barkovljah na sedežu prosvetnega društva (Frankovo) od 19. do 21. ure. Za nabrežinski sektor v dvorani prosvetnega društva «Igo Gruden» ob sredah in petkih od 20. do 21. ure; za šempolajski sektor v Sempolaju pri Furlanovih; za zgoniški sektor pri Gržunovih v Saležu; za sesljanski sektor pri Gorjanovih v Sesljanu; za svetokrižki sektor pri Svabovih v Sv. Križu. Za Bazovico, Gročano in Drago vpisuje Mirko Pečar v Bazovici št. 91 od 19. do 21. ure, vsak dan razen nedelje. Za Ricmanje vpisuje v večernih urah Kuret Silvester; za Boršt Sedmak Danilo; za Boljunec Sancin Vida; za Prebeneg Bandi Mirko; za Dolino na sedežu OF. Za Slivno se vpisuje pri Bratinovih; za Medjo vas pri Liljanj Legiša. Za Gropado in Padriče bo vpisovanje v Padričah pri tov. Josipu Grgiču; v Trebčah pri tovarišici Anici Kralj; za Fernetiče in Col pri družini Skamperle na Colu; za Veliki Repen pri tov. Mirku Guštinu in Silvestru Skabarju; na Kontovelu pri tov. Viktorju Stoki; na Proseku pri tov. Dragu Stoki in na Opčinah na sedežu OF, vsak večer od 20. do 21. uri. Vpisovanje za III. okraj v Ul. Montecchi 6, soba štev. 23/II, vsak dan med 17. in 20 uro. Vpisovanje za Gropado pri Vladu Križmančiču (Stefkavi), vsak dan ob večernih urah; za Stramar pri tov. Lazarju Veljaku v večernih urah; za Plavje in Badiho pri tov. Milj Hrovatin na Badihi v večernih urah. — Za ostale sektorje bo naknadno javljeno.

VPISOVANJE SE ZAKLJUČI 25. AVGUSTA!

ODHOD VLAKOV IZ TRSTA V SOBOTO 5. SEPTEMBRA POPOLDNE IN V NEDELJO 6. SEPTEMBRA ZJUTRAJ

CENA: vpisnina, prevoz z vlakom in značka skupno 650 lir — Za otroke od 4 do 14 let (brez značke) 275 lir

Podrobnejša pojasnila se dobe na sedežu Zveze, tel. 29-582

IZLET V DALMACIJO
z motornim parnikom
(SPLIT - RAB)
od 3. do 9. septembra 1953.

Vpisovanje do 24. avgusta 1953, pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

Naročnino najlaže poravnaš na upravi
PRIMORSKEGA DNEVNIKA
Ul. sv. Frančiška 20-III
Tel. 73-38

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
29. in 30. AVGUSTA 1953 izleti v
KANAL MOST na SOČI TOLMIN KOBARID
Vpisovanje do 27. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

SOBOTA, 15. avgusta 1953
254,6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.10 Jutranja glasba 13.30 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.30 Žena in dom. 17.30 Bosanske narodne izvajajo solisti Radia Sarajevo.

Nedelja 16.8.1953 — 15.00 Od Triglava do Jadrana: Obisk v Pivki.
Ponedeljek 17.8.1953 — 14.30 Primorska v plamenih: Spomini partizanskih borcev.
Sreda 19.8.1953 — 14.30 Partizanski dnevnik: Naši narodni heroji — Jože Mihevc — Rudar ter org. vesti za partizanski zbor na Okroglici.
Četrtek 20.8.1953 — 14.30 S prekomorskimi brigadami v domovino.
Petek 21.8.1953 — 14.30 Obzornik: Kako so nastale partizanske bolnice.

18.15 Za konec tedna pisan spored za židano voljo. 19.00 Vesterne vesti. 21.00 «Z mikrofonom po Primorski». 22.00 Vesela sobota v zabavi in plesu. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila. 23.40 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.00 Komorna glasba. 11.30 Parada lahkih orkestrov. 12.00 Obligabe in dejstva. 12.15 Za vsakega nekaj. 13.00 Sramel kvintet in pevski duet. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Melodije iz revij. 14.00 Dve Bussonovi fantazije. 14.22 Prokofjev: Aleksander Nevski, cantata. 15.00 Operetni spomevi. 16.00 Radijski oder — Menar: Liliom. 18.00 Mozart: Koncert za violino in orkester. 18.20 Kern: Motivi za orkester na temo Showboat. 19.00 Pogovor z Ivano. 19.155 Priljubljene melodije. 20.00 Lepe melodije in lepi glasovi. 20.30 Sportna kronika. 20.40 Glasbena medigra. 20.45 Reportaža iz mladinske počitniške kolonije v Cella ni Ovaro. 21.00 Mozart: Odlomki iz opere «Figarova svatba». 22.00 Brahms: Koncert za violino in orkester.

TRST I.

8.45 Glasba za godala. 10.00 Operne fantazije. 11.30 Simfonična glasba. 14.25 Igra Budimpeštanskega kvartet. 14.45 II. del. Verdijeve opere «Ples v maskah». 17.15 Odlomki iz operete: «Pri belem konjičku». 21.00 Igra violinist Nikola Petrovič. 21.05 Shakespeare: «Sen kresne noči».

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Lažja slovenska orkestralna glasba. 12.45 Zabavna glasba. 13.00 Kulturni pregled. 13.10 Od melodije do melodije. 14.00 Hrvatska narodna glasba. 14.40 Baletna glasba iz Gounodove opere «Faust». 18.00 Operetna glasba. 18.45 Poje Ljubljanski komorni zbor. 19.10 Zabavna glasba. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Pisan sobotni večer. 22.20 Glasbena fantazija.

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

NEDELJA, 16. avgusta 1953
254,6 m ali 1178 kc

8.00 Poročila. 8.15 Slovenske narodne. 8.30 Za naše kmetovalce. 9.00 Mladinska oddaja: «Snegulčica». 13.30 Poročila. 13.45 Glasba po željah. 15.00 Od Triglava do Jadrana. 16.15 Organizacijske vesti za partizanski tabor na Okroglici. 17.00 Radijski festival primorskih in tržaških pevskih zborov. Tekmovanje — VII. oddaja. 18.30 Iz slavnosti ob odkritju spomenika padlim v Gorjanskem. 19.00 Večerne vesti. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila. 23.40 Glasba za lahno noč.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 f, 212,4 m

8.15 Lahka in zabavna glasba. 9.40 Dopoldanski simfonični koncert. 11.30 Drobne orkestralne skladbe. 12.15 Slovenske narodne pesmi. 12.30 Poročila. 12.45 Zabavna glasba. 13.10 Želeli ste — poslušajte! 15.10 Zborovske skladbe Vinka Vodopivca in Zorana Prelovca. 16.30 Promenadni koncert. 18.00 Za dobro voljo! 18.15 Zabavna glasba. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Vincenzo Bellini: Mesečnica, opera v 2 dejanjih. 22.00 Poročila.

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

PONEDELJEK, 17. avgusta 1953
254,6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.10 Jutranja glasba 13.30 Poročila. 14.30 Spomini partizanskih borcev. 14.40 Klavirske skladbe skladatelja Jakob Ježa. 17.30 Pojejo jugoslovanski pevski zbori. 18.15 Blaž Arnič: Koncert za gosli in klavir op. 1. 18.30 Priljubljene melodije. 19.00 Večerne vesti. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 f, 212,4 m

12.00 Opoldanski koncert. 12.45 Poročila. 13.00 Spored lahke glasbe. 13.30 Šahovski pregled. 13.40 Pester spored slovenskih narodnih pesmi. 14.40 Koncertni valčki. 18.00 Znane melodije. 16.30 Oddaja v svet. 18.40 Poje moški komorni zbor iz Celja. 19.10 Zabavna glasba. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Večerni simfonični koncert. 21.00 Operetne melodije

KINO

Excelsior. 15.15: «Landski pustolovec», R. Cummings.
Nazionale. 14.45: «Vohun», Ray Milland, Rita Gam.
Arcobaleno. 14.30: «Na dnu Los Angelesa», Dick Powell in Rondina Fleaming.
Astra Rojan. 15.00: «Smrt trgovskega potnika», F. March.
Grattacielo. 15.30: «Mož v sivem», James Mason, Stewart Granger.
Alabarda. 14.30: «Kuma caj Kuma», A. Hauff, in A. Carlos.
Ariston. 17.00: «Pri zlatem konjičku», B. Grable in Dick Haymes.
Aurora. 15.00: «Nemirna mlada leta», Ferdando Soler. Mladini prepovedano.
Garibaldi. 14.00: «Mešanka iz Sakramenta», R. Scott, P. Wymore.
Ideale. 15.00: «Vas belokožca», John Hall.
Impero. 16.00: «Napad Apaševj», Robert Yung.
Italia. 15.00: «Vojaška policija», Bob Hope in M. Rooney.
Viale. 14.30: «Notre Dame», C. Laughton in M. O'Hara.
Massimo. 14.30: «Kraljica desperadosov», Jane Powell.
Savona. 14.00: «Petero puščavskih skrivnosti», F. Tone, A. Baxter.
Azzurro. 14.00: «Rdeči angel», R. Hudson in B. Miller.
Belvedere. 16.00: «Slaven izobčenec».
Marconi. 15.00 (Poletni 20.30): «Bozambo».
Novo cine. 15.00: «Nehvaležno srce», C. Del Poggio.
Odeon. 14.00: «Bongo in trije pustolovci», Walt Disney.
Radio. 14.30: «Kenguru».

KINO NA PROSTEM

Arena dei fiori. 20.00: «Rodolfo Valentino».
Grad sv. Justa. 20.30: «Mala princesa».
Ginnastica. 20.15: «Nj. Visokost se poroči».
Ponziana. 20.15: «Štiri dekleta na krovu».
Rojan. 20.00, 22.00: «Izdajalčev proglas».
Paradiso. 20.00, 22.00: «Brez odgovora».
Secolo. 20.15, 22.00: «Podpihovalci na Atlantiku»

Mali oglasi

Pod zelo ugodnimi pogoji da takoj v najem posestvo Ludvik Gabrovec, Praprot 3. Posestvo obsega 30 ha zemljišča z vinogradi s kapaciteto 70 hektolitrov vina, moderen hlev s 5 molznimi kravami, možno pa je na posestvu gojiti do 10 glav živine. Orna zemlja je obdelana.

MODISTKA z licenco in klientelo išče družabnico z majhnim kapitalom in primernim prostorom. Ponudbe na uprava lista.

Ravnokar je prispela dvojna številka
»Naše žene«
štev. 7-8
s krojno prilogo za vas in vaše malčke ter nadaljevanjem članka «Semmelweis, rešitelj mater». Dobite jo pri razprodajalcih «PRIMORSKEGA DNEVNIKA». — Stane samo 75 lir.

nove knjige
KNJIGA
JOSIP BROZ TITO
od VLADIMIRA DEDIJERA
800 lir

		lir
Josip Stritar:	«Zbrano delo», I. del, polplatno	900.—
Sinclair:	«Livvis Babblitt», polplatno	940.—
John B. Priestley:	«Pojo naj ljudje», polplatno	760.—
D. G. Mukerdži:	«Potujejo v Himalajo», polplat.	220.—
Finsgard:	«Iz mladih dni», broširano	200.—

DOBITE JIH V SLOVENSKIH KNJIGARNAH V TRSTU, GORICI IN SESLJANU.

IZ STATISTIČNEGA POROČILA TRGOVSKE IN INDUSTRIJSKE ZBORNICE

Rahlo izboljšanje trgovine na drobno zaradi sezonske turistične dejavnosti

V vseh najvažnejših gospodarskih panogah našega mesta pa je položaj ostal neizpremenjen ali pa se je celo močno poslabšal

V teh dneh je izšlo statistično poročilo tržaške trgovske, industrijske in kmetijske zbornice za mesec junij. Poročilo ugotavlja — prvič po dolgem času — nekoliko ugodnejši razvoj trgovine na drobno, objavlja podatke o rahlem padcu števila brezposelnih in manjšem porastu zaposlenosti.

Ti zunanji znaki skupno z neznatnim zboljšanjem indeksa življenjskih stroškov govore o nekoliko boljšem gospodarskem stanju v juniju. Vzroki za to izboljšanje pa so po besedah poročila izključno sezonskega značaja, v vplivu tržaškega velesejma na število zaposlenih in brezposelnih, porastu turistične dejavnosti in sezonskem povečanju kupčij.

Poglejmo, kaj pravijo številke.

V trgovini na drobno so zabeležili nekoliko okrepljen obseg kupčij v nekaterih sektorjih kot pri čevljih, oblačilih, darilih in cvetličarnah. V ostalih oddelkih pa so bili posli šibki, če že ne kritični. Zato smatrajo trgovci na drobno, da trg še zdaleč ne teži k normalizaciji.

Trgovci na drobno poleg tega trde, da se je obseg kupčij sicer nekoliko zboljšal, toda vedno je še mnogo nižji, kot je bil v juniju 1952. Nič se ne vidi na obzorju, kar bi lahko dalo temelje za upanje o novi obnovitvi kupčij. Trgovina z zaledjem je praktično nemogoča, politični položaj je negotov, kar vse negativno vpliva na trgovino. Trgovci so zaskrbljeni zaradi dejstva, ker že leta ne morejo povečati obsega kupčij in morajo istočasno prenašati vedno večje fiskalne dajatve.

Število zaposlenih je znašalo v juniju 87.335 oseb, kar pomeni — prvič v tem letu — porast za 570 oseb ali 0.66 odst. Brezposelnih je bilo v juniju 17.531 ali 880 oseb manj (4,8 odst.) kot maja.

Številke o znižanju brezposelnosti in porastu zaposlenosti so sicer realne in ne predstavljajo statističnega pojava, vendar ugotavlja poročilo, da je zvišanje zaposlenosti treba pripisati izključno sezonskim pojavom zvezanim s turizmom, mednarodnim velesejmom in sličnimi manifestacijami.

Število meničnih protestov je v juniju nekoliko padlo, in je znašalo 2.130 meničnih protestov v vrednosti 46,8 milijonov lir.

Ta številka je sicer nekoliko nižja kot številka zabeležena v maju, toda višja kot v aprilu in znatno nad povprečjem 1952. leta, ko so zabeležili povprečno mesečno 1.636 meničnih protestov v povprečni vrednosti 39,9 milijonov lir.

Kot vidimo, obstajajo nekateri pojavi, ki govore o izboljšanju stanja v juniju. Zal pa so ti pojavi izključno sezonskega in zato slučajnega značaja. Isto poročilo nam namreč govori, da je stanje najvažnejših gospodarskih sektorjev našega mesta bilo v juniju ali neizpremenjeno, ali pa se je poslabšalo. Podrobno smo že poročali o prometu pristanišča, ki je ravno v juniju na ravnost katastrofalno padel. V ladjedelnicah so zabeležili izredno nizek obseg proizvodnje, kar velja tudi za malo in srednjo industrijo, o čemer bomo poročali prihodnjič.

Razpis natečaja za gradnjo nove ulice

Včeraj se je izvedelo, da bo v kratkem razpisan natečaj za gradnjo nove ulice v prostoru med Ul. Ameriga Vespuccija in Ul. Cristofora Colomba v znesku 4.400.000 lir. Tu so pred časom zgradili več ljudskih stanovanj in je bil dostop do njih zelo neroden in v deževnem vremenu skoraj nemogoč, ter je bila potreba po gradnji nove ulice zelo občutna. Z delom bodo najbrž pričeli konec tega meseca in je upati, da bo ulica končana do jeseni.

Sestal se je odbor za pomoč grškemu prebivalstvu

Včeraj se je zopet sestal odbor, ki je zbiral prispevke za pomoč poplavljencem prej v Polesini in nato še v Nizozemski in ostalih državah, ki jim je poplava napravila ogromno škodo. Odbor bo odslej sprejemal prispevke za pomoč prebivalstvu grških jonskih otokov, katerim so potresi zadnjih dni uničili domove in lastnino.

V ta namen je tržaška trgovska zbornica odločila, da bo kupila v našem mestu za pol milijona lir zdravil, ki jih je prevzela grška trgovska zbornica in jih odpeljala v porušena mesta, kjer nujno potrebujejo pomoči.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Nakradene deske sta odvažala s čolnom

Pred policijo sta tatova skočila s čolna v morje, toda na obali je enega prestregel nočni čuvaj

Neki nočni čuvaj delavnice za demoliranje starih parnikov pod Škednjem je 18. aprila tega leta okoli 3. ure ponoči opazil, kako dve osebi nakladata na majhen čoln deske in trame, ki sta jih kradla iz tvrdke skladišča Inforit. Nočni čuvaj je o zadevi obvestil poveljstvo pomorske policije, ki je takoj poslalo na mesto motorni čoln. Seveda sta se med tem časom tatiča že oddaljila v smeri škedenjskega portiča. Motorni čoln je takoj zavozil za njima, toda čim sta fanta opazila nevarnost, sta skočila v morje in splavala na kopno. Nočni čuvaj, ki je z obale opazoval to sceno je enega izmed fantov, čim je priplaval do njega, prijel in vsega preplašenega izročil policijskim agentom, ki so ga identificirali za 23-letnega Bruna Trebca doma iz Škednja št. 49. Mladenič je na policiji brez obotavljanja priznal tatvino in dodal, da mu je pomagal neki njegov znanec katerega so imenovali «Svizzero». Nadaljnja preiskava je ugotovila, da je v Škednju samo en mladenič znan pod tem imenom in sicer 24-letni Renato Franco iz Ul. Soncini 28. Ker je Trebec še enkrat potrdil, da sta skupno s Francom izvršila tatvino, je policija aretirala tudi slednjega, toda ta je obtožbo odločno zanikal ter ni hotel niti podpisati zapisnika.

Policija je oba prijavila sodišču ter ju obtožila, da sta ukradla čoln last Friderika Vouka, katerega sta nato uporabila za izvršitev druge tatvine v škodo Inforita.

Medtem ko je Trebec tudi pred sodniki priznal svojo krivdo, je Franco vztrajal na svojem stališču, da je nedolžen ter je izjavil, da je bil tistega večera v baru «Sport» v Škednju. Te izjave so se izkazale za lažne, ker je natakar bara, katerega so ga poklicali kot pričo na razpravo, izjavil, da tistega večera «Svizzera», ki ga dobro pozna, ker pije samo mleko, sploh ni bilo v baru.

Franco, ki je mislil, da se bo z zanikanjem rešil pa se je zelo zmotil, kajti sodišče ga je spoznalo za krivega obtoženega dejanja in ga obsodilo na 9 mesecev in 10 dni zapora ter na 12.000 lir globe. Trebca pa je obsodilo na 7 mesecev zapora in na 9.000 lir globe. Medtem ko bo moral Franco presedeti kazen, so Trebcu privolili vse ugodnosti, ki jih določa zakon, kar pomeni, da je kazen pogojna in da mu je ne bodo vpisali v kazenski list.

Preds.: Ostoich; tož.: Pascoli; zapis.: Petrocelli; obramba: odv. Kezich in Strudhoff.

Prst med vrati

V trenutku ko je hotel 12 letni Florijan Žerjal iz Boršta stopiti v avtobus, ki vozi na progi Trst-Dolina, mu je neka ženska zaprla vrata pred njim, pri čemer so mu vrata stisnila prst. Njegova mati ga je včeraj pripeljala v bolnišnico, kjer so ga zdravniki zaradi zmečkanega prstanca leve roke pridržali s prognozo okrevanja v 10 dneh na ortopedskem oddelku.

Dva ponesrečena poskusa samomora

S prognozo okrevanja v 20 ali 30 dneh so včeraj zjutraj sprejeli na ortopedskem oddelku, kamor ga je pripeljal njegov sin, 71-letnega Josipa Vodopivca iz Ul. Panebianco, ki si je malo prej skušal v samomorilne svrhe porezati žile na rokah. K sreči je sin spoznal nevarnost ter je očeta, ki si je večkrat skušal vzeti življenje, spremil v bolnico.

Nekoliko hujši je primer 46-letnega Marija Kureta iz Loga št. 15, kateremu se je zmedlo ter v tem duševnem stanju skočil v 3 metre globok vodnjak v katerem pa je bilo le 1 meter vode. Komaj se je mož znašel v vodi je začel kričati na pomoč. Sorodniki in sosedi so takoj priskočili ter ga rešili in mokrega do kosti spravili v stanovanje. Tu pa je Kuret prijel za velik kuhinjski nož s katerim je grozil vsem prisotnim in jih prisilil, da so zbežali iz hiše. Ker je tedaj privozil mimo policijski jeep, so ljudje obvestili agente o zadevi. Ti so Kureta po dolgem prigovarjanju razorožili ter ga z miljskim rešilnim avtom poslali v bolnico. Ker so mu tu ugotovili razne manjše poškodbe so ga pridržali na opazovalnem oddelku.

Z zida je padel

Včeraj zgodaj dopoldne je Fabij Košuta doma iz Domja med igranjem v Borštu stopil skupno z drugimi otroki na 5 metrov visok zid. Otroci pa, ki se niso zavedali nevarnosti, so se začeli drug drugega porivati in tako je mali Košuta naenkrat padel na tla.

Nekaj ur kasneje so starši ponesrečenca poklicali rešilni avto in otroka z njim peljali v bolnico, kjer so ga tudi pridržali s prognozo okrevanja v 5 dneh na opazovalnem oddelku.

NOCNA SLUŽBA LEKARN:

Barbo-Carniel, Trg. Garibaldi 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Al Galeno, Ul. S. Cilino 36 (Sv. Ivan); Alla Minerva, Trg. sv. Frančiška 1; Ravasini, Trg. Liberta 6; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju.

TELEFONSKE ZA PRIMER	STEVILKE NUJNOSTI
Rdeči križ:	66 - 60
Gasilci:	2 - 22
Policija	2 - 23

ZA NAPREDEK NAŠEGA KMEČKEGA GOSPODARSTVA

Repentaborski kmetje so dobili nov traktor

Preizkušnja je dobro uspela. Traktor si bodo nabavili tudi v Vižovljah. Zadovoljstvo kmetovalcev

Pretekli četrtek je bila na Repentabru pomembna sloves. nost, ko so preizkušali nov traktor. Kot je znano, je traktor kupila občina za potrebe svojih vaščanov, vendar bo na razpolago tudi drugim, seveda po nekoliko višji odškodnini.

Preizkušnji so prisostvovali poleg članov občinskega upravnega odbora ter koordinacijskega odbora, ki upravlja traktor, tudi trije predstavniki Kmetijskega nadzorništva, predstavnik tovarne, ki je traktor dobavila ter večje število vaščanov. Najprej je tovarniški preizkuševalec pokazal, kako se s traktorjem orje po celini ter

IZ SPOMINOV STAREGA PARTIZANA NA TOVARIŠA MATEVŽA

Bil je pripravljen dati vse za svobodno in srečno domovino

Ko smo bili vsi zbrani, pride Angel v spremstvu neznanega moža - Okoli 30 let mu je bilo, bil je srednje postave, bledega lica, plavih las, nosil je tudi male brke... Takoj smo ga, vzljubili, sam ne vem zakaj... Pozna ga vsa Primorska Delal je v Gorici, Furlaniji, Trstu in drugod... Umrl je junaške smrti

Ko me je neko nedeljo poleti 1941. leta tovariš August Spacapan obvestil, da naj pridem isti dan točno ob 3. uri popoldne k njemu, ter da naj pripeljem s seboj še enega od mojih najboljših, sem takoj razumel, da bo kakšen sestanek. Obvestim tovariša Aleksandra Siliča in jo po skrivni poti udariva v Renče. Od tam pa na Kremance, prav tja, kjer je bil lansko leto odkrit spomenik v trajen spomin na prvi sestanek OF v našem okrožju.

Tam dobiva našega starega borca, sodelavca in komunista tov. Lucijana Bratkoviča, tov. Franca Haladinca, tov. Augusta Dugolina. August Spacapan ter neki tovariš z Vogrskega sta prišla takoj za nami. Za temi prideta še tov. Bogomil Vižintin in Franc Skabar. Ko smo bili vsi zbrani pride še tov. Angel Kodrič v spremstvu neke meni neznane osebe. Bil je neki moški, star okoli 30 let, srednje postave, bledega lica, plavih las in imel je male brke. Njegove svetle oči so nas preletele od prvega do zadnjega. Tudi mi smo ga premerili od nog do glave. Tov. August Spacapan mi pove, da je ta tisti, ki ga pričakujemo, in da je poslan iz Ljubljane, da bi organiziral OF.

Po izmenjavi nekaj besed pridem k stvari. Prevzame besedo tov. Kodrič, potem pa spregovori do sedaj nam neznan tovariš Bil je to tov. Anton Velušček-Matevž, Tisti tov. Matevž, katerega je potem spoznal vsak naš primorski človek, katerega so poznali v Trstu in Gorici ter v vsaki najbolj zakotni vasi na Primorskem, tisti tov. Matevž, ki je vlival pogum in borbenost vsakemu primorskemu partizanu in aktivistu, tisti tov. Matevž, pred katerim je trepetal vsak zakrinkani in odkriti sovražnik naše zemlje in našega ljudstva, in dolžan je vsak naš človek, da se ga spominja vsak dan, pri vsakem delu ter pri vsakem naporu, ker tov. Matevž je bil borec, ki ni poznal nič česar, kar bi ga moralo ustaviti izvrševanju svojih nalog, ki so služile za popolno narodno in socialno svobodo slovenske zemlje.

Ko je na tistem prvem sestanku prevzel besedo ter nam na široko obrazložil takratni svetovni položaj, vojaški in politični, smo uvideli, da stoji pred nami človek, ki ima za seboj mnogo izkušenj v borbi proti sovražniku delovnega ljudstva, ter da nam bo on mnogo pripomogel pri nadaljnjem delu.

Tov. Strnad mi takoj po začetku sestanka zašepeče: «Taki bi morali biti vsi. To so komunisti, ki bodo pomagali izgnati okupatorja iz naše dežele.»

Vsi smo ga vzljubili, sam ne vem, zakaj, morda zato, ker nam je znal odgovoriti na vsa vprašanja, morda zato, ker je s tako ljubeznijo govoril o svojem narodu ter o delovnem ljudstvu, morda zaradi tega, ker je s takim sovraštvom govoril o vseh sovražnikih našega naroda in narodov Jugoslavije. — Da, vzljubili smo ga prav zaradi vsega tega in ker smo videli, da tudi on ljubi nas in ker smo v njem spoznali človeka iz tistih vrst, ki bodo dale največji krvni davek, in ki so pripravljeni dati vse, da bo njihova domovina svobodna in srečna, kjer ne bo izkoriščevalca ne izkoriščanega.

Po sestanku, ki je trajal več ur, sem se mu pridružil ter ga spremil do Volčjedrage. V pogovoru mi je povedal, da je prišel in se vrne v Gorico peš, kar me je zelo začudilo, da mora iti tako daleč peš, kajti mi smo bili vajeni, da nismo šli vsaj brez kolesa nikamor. Ponudil se mu svoje kolo, toda ni ga hotel sprejeti, niti takrat, ko sem se hotel izgovoriti, da ga začasno ne rabim, ter da ni važno, kdaj mi ga vrne.

Drugi dan sem se sešel z njim v Gorici. Dolgo sva se razgovarjala. Za vse se je zanimal. Povedati sem mu moral o vseh ljudeh, o katerih sem vedel, da se strinjajo z našo borbo. Karakterizirati vsakega posebej, o vsakem mi je dal svoje mnenje in pripombe. Vedno je poudarjal, da je naš primorski človek pošten in dober in da si naš narod želi že več let borbe in svobode, ter da je pripravljen dati vse za to borbo in svobodo. Kasneje sem videl kako je tov. Matevž imel prav. Od takrat dalje sva bila skoraj vsak dan skupaj. Nikdar pa nisem opazil, da bi nekam ne prišel, če je rekel, da pride. Na vsakem sestanku je bil točen. Če sem jaz kje kaj zamudil je vedno vzel iz žepa uro ter me opozoril: «Tov. nisi točen, zamudil si nekaj minut», ter dodal: «Obljubila sva si, da bova točna. Kaj je bil vzrok zamude?» Moral sem mu povedati. Na vsakem sestanku se je za vsakega posameznika zanimal, kako živi itd., ter imel za vsakega tolažilno besedo, če jo je potreboval. Bil pa je tudi trd in razredno discipliniran ter tako razredno disciplino je tudi od nas zahteval.

Po ustanovitvi okrožnega odbora OF za Goriško, katerega član sem bil tudi sam in v katerem sem odgovarjal za nekatere vasi, sva skupaj prebila mnogo nepozabnih dni, ki jih ne bom nikdar pozabil. Spal je v mojem stanovanju, skupaj sva postavila nekatere odbore OF. Po vsakem njegovem govoru, ki jih je imel mnogo, se je spustil v zasebne razgovore s člani. Radi so ga poslušali in prosili, naj se kmalu vrne.

Ko smo se na nekem sestanku pogovarjali se mu približa neka ženska. Dobro se še spominjam, kako ga je prosila, da naj ji pomaga pri sporu, ki je nastal v njeni družini. Pravila mu je, da se z možem ne razumeta, da ga lepo prosi, naj ji pomaga, da se stvar pomiri. Ko sem jo čez nekaj časa spet videl, mi je hitela pravit, kako dober je tov. Matevž in da če ne bi on posredoval bi v njeni družini še vedno vladal prepir. Kasneje je ta ženska postala dobra politična delavka.

Dobro je bil znan tudi v Gorici sami med našimi Slovenci, saj je tudi tam delal med goriškimi Slovenci in med inteligenco. Bil je tisti, ki je vodil prvi sestanek za

(Nadaljevanje na 5. strani)

PRED DEVETIMI LETI NA PREDMEJI

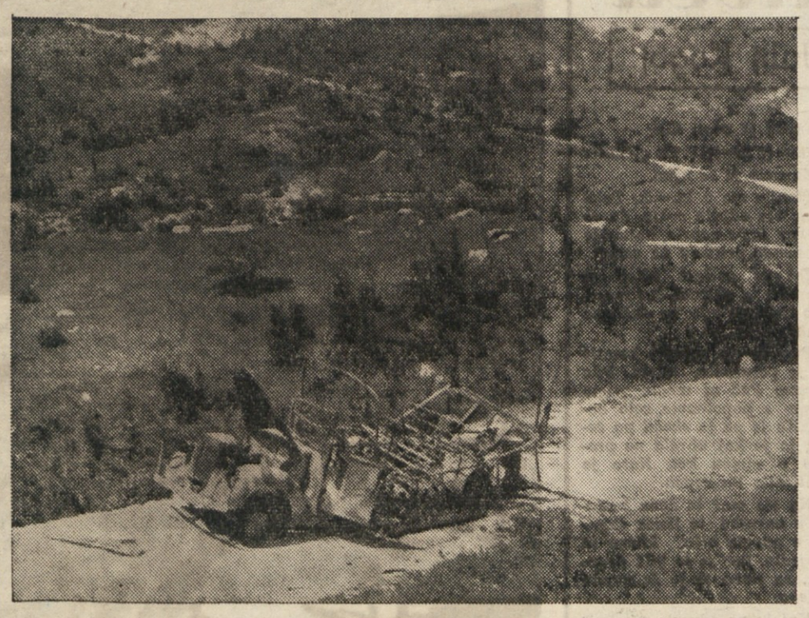

Taka je bila usoda sovražnika, kadar je padel v dobro pripravljeno partizansko zasedo. Pogled na zažgan fašistični avtomobil.

Naš tedenski pregled

V Rimu zdaj že tretji demokristjan sestavlja vlado. Pella je začel z mnogo bolj skromnimi nameni kot njegova ponesrečena prednika De Gasperi in Piccioni; on sploh ne išče politične rešitve krize — ki je doslej dva izkušenejša politika v dveh mesecih nista mogla najti, vsaj po poti, po kateri sta jo iskala in po kateri bi jo nujno moral iskati tudi njun tovariš iz iste stranke — temveč hoče samo sestaviti začasno «upravno» vlado, ki naj uredi nekatere najnujnejše državne posle.

Program Pellove vlade je torej najobičajnejša državna administracija, vsaj do tiste mere, do katere je državni proračun samo upravna zadeva. Ker pa ni vedno tako, v Italiji pa še posebno ne (recimo vprašanje vojaških izdatkov, izdatkov notranjega ministrstva za policijski aparat, vprašanje investicij in pomoči Jugu itd., ob čemer se razpletajo obširne politične diskusije), se tudi Pella ne bo mogel izogniti nevarnim političnim čerem. Bolje rečeno, Pellova «upravna» formula je samo zunanja maska za, pa čeprav začasno in omejeno, politično usmerjenost vlade. Poleg tega daje v vsakem parlamentarnem režimu politično barvo vladi že samo njen sestav.

Bolj kot delo vlade, ki jo sestavlja Pella, pa je političen njen cilj in namen.

Doslej sta dva demokristjana doživela brodolom v poskusih, da sestavita vlado po okusu demokristjanskega vodstva in Katoliške akcije. Temu okusu bi najbolj odgovarjala «enobarvna» demokristjanska vlada, ki bi ohranila monopol na državno oblast, ki si ga je klerikalna stranka prilastila v zadnjih letih, obenem pa bi pustila odprta vrata za vse oblike utrditve tega monopola v rokah konservativnih sil, predvsem za pritegnitev najprej monarhistične, kasneje pa morda še izrazitejše desnice v vladno osnovo.

De Gasperijev poskus enobarvne vlade je spodletel. Zdi se, da se je takrat demokristjansko vodstvo odločilo, da takoj poskusi obrat na desno, ki mu je bilo treba žrtvovati De Gasperija kot dolgoletnega predstavnika sredinske politične formule, tako zasovražene pri desnici. Piccioni je poskušal po isti poti in se ni na njej premaknil niti za milimeter naprej. Nenadni razplet s povratkom na približno štiristransko formulo je treba pripisati republikanski in liberalni iniciativi, ki je verjetno uživala podporo demokristjanske levice, medtem ko je desnica s strankinim vodstvom vred morala ugrizniti v kislo jabolko, saj ni mogla kar tako zavrniti konkretne možnosti, da se vladna kriza hitro konča in to še približno na osnovi, ki je do volitev 7. junija veljala za uradno demokristjansko linijo.

Piccioni torej pravzaprav ni doživel neuspeha takrat, ko je moral vrniti Einaudiju mandat, temveč že takrat, ko je bil prisiljen pristati na vladno formulo, ki vodstvu njegove stranke ni bila všeč in ki jo je potem tudi razbilo. Celo nekateri sicer vladi naklonjeni listi pravijo, da se zdi vztrajanje pri nekaterih imenih nerazumljivo, ko pa ima vendar demokristjanska stranka na razpolago ogromen kader.

Pella, eksponent Katoliške akcije in severnoitalijanskih magnatov volne, sestavlja torej zdaj «upravno vlado», ki naj omogoči, da dozori politična rešitev. To je uradna demokristjanska verzija. Vsekakor je tudi točna, vsaj z demokristjanskega stališča. Dogodki so namreč pokazali, da želje političnega klerikalizma danes niso izvedljive. Vprašanje je le, ali bodo izvedljive čez mesec ali dva, ko bi Pella opravil svoje «upravno» delo — če bo seveda lahko sestavil vlado.

Na vprašanje, zakaj so želje demokristjanskega vodstva in zahteve Katoliške akcije danes neizvedljive, daje odgovor položaj v sami demokristjanski stranki. Ko v njej ne bi bilo mocnega odpora proti desni rešitvi, bi zelo verjetno že imeli demokristjansko-monarhistično vlado; doslej so italijanski klerikalci pokazali, da se kaj malo menijo za javno mnenje, dokler so na oblasti in dokler jih podpira tako učinkovit propagandistični aparat, kot je katoliška cerkev, ki je v lastno škodo preveč «vojskujoča» na političnem bojišču.

Če torej Pella ali kdo drugi govori, da bo položaj dozorel takrat, ko bodo stranke našle neko skupno stališče, je to v veliki meri demagogija. Demokristjanskemu vodstvu gre za to, da pridobi za svoje načrte lastno stranko, za to pa mora pridobiti na času. Tudi v demokristjansko stranko vdirajo napredne težnje današnjega sveta in vdirajo včasih zelo temeljito. Ni ravno slučaj, da je igra preferenčnih glasov izpadla tako, da ima med demokristjanskimi poslanci večino levičarsko obarvana Fanfanijeva skupina «Iniziativa democratica» in da je v parlamentu kar 20 demokristjanskih «sindikalistov», ki predstavljajo skrajno levo krilo v stranki in ki vsaj v neki meri prenašajo pritisk delavskih množic na največjo italijansko stranko. «Iniziativa democratica» sicer ni ravno homogena skupina in je precej oklevajoča, vendar je znatna ovira za izvrševanje načrtov zagrizenih klerikalnih tokov v stranki. Zaradi vsega tega je tudi način, kako DC obravnava vladno krizo, zelo negotov, kot ugotavlja tudi londonski «Times». Posledica je, da po dveh mesecih krize prav nič ne kaže na kakšno trdnejšo rešitev in da se morajo šele ozirati po vsaj začasni rešitvi.

V zadnjem času precej primerjajo Italijo s Francijo. Primerjava drži le do neke mere, kajti v Franciji nobena stranka ni tako močna, da bi lahko upala na monopol na oblast in je zato parlamentarna igra mnogo bolj elastična in lažja. V Italiji pa so si demokristjani zastavili težavno nalogo, da čim bolj neomejeno vladajo z manjšino. Prvi načrt za uresničenje te želje, ki je obetal največ uspeha, je klavrno propadel na volitvah 7. junija in hudo prizadel še manjše stranke, ki bi naj pri tem samo pomagale demokristjanom podaljšati stopnijo. Nadaljnji, mnogo bolj negotovi in manj preprosti poskusi pri sestavljanju vlad so se prav tako sponesrečili.

Pri tem se je dobro spomniti, da si je tudi Adenauer, zahodnonemški demokristjanski prvak, hotel na podoben preprost način vnaprej zagotoviti, da bo lahko vladal z manjšino. Pri tem je imel še manj sreče kot De Gasperi — njegov načrt volilnega zakona je propadel že v parlamentu, on pa gleda z veliko zaskrbljenostjo na volitve, ki bodo 6. septembra.

Lahko bi rekli, da se trdnjave evropske reakcije rušijo. Rušijo se deloma zaradi lastne slabosti, deloma zaradi čedalje večjega pritiska naprednih sil, tudi tistih, ki so sicer skrite za nič kaj naprednimi fasadami (najočitnejši primer je demokristjanska stranka v Italiji). Mnogi iščejo vzrok za ta proces, ki se je v zadnjem času zelo zaostril, v povečanem upanju na pomiritev mednarodnega položaja. V tem je res mnogo resnice, saj se je skrhalo ono izsiljevalsko orožje, ki ga je v rokah reakcionarne politike predstavljala mednarodna napetost.

Če hočemo po najbližji primer, lahko spet pogledamo v Italijo, kjer je Saragat jasno

(Nadaljevanje na 5. strani)

IZKUŠNJE TRŽAČANA DANILA DOLCIJA V ŽALOSTNIH RAZMERAH NA SICILIJI

SMRT NOVOROJENČKA ZARADI LAKOTE

Bil je sin mladega zakonskega para - Oče je bil brezposeln, mati pa je tri dni po porodu ostala brez hrane, ker ni imela denarja za odvajalno sredstvo - Starši so objokovali smrt, kot da gre za nesrečo in niso mogli razumeti, da gre za zločin

Nedavno objavljeni podatki parlamentarne ankete so razkrili grozotne številke o bedi v Italiji. Pretresljiv del te bede nam kaže članek, ki ga je objavila florentinska revija «Il Ponte», ki jo urejuje Piero Calamandrei. Članek govori o nekem Tržačanu, Danilu Dolciju (milanski «Europeo», ki tudi piše o njegovem primeru, ga imenuje cělo «Triestino di Sesana»), ki je študiral arhitekturo v Rimu in Milanu, nato pa se pridružil duhovniku-reformatorju Don Zenu v njegovi Nomadelfiji.

Ko sta idealist Don Zeno in Nomadelfija v znanih okoliščinah doživela polom, je Danila zaneslo na Sicilijo, v bližino banditskega Montelepre, Giulianove domovine, v vas Trappeto ob Castellammarskem zalivu. Vas je kakih 70 km oddaljena od Palerma in ima 3.000 prebivalcev. V njej ni ne lekarne ne telefona. Hiše so umazane, prenapolnjene, brez higienskih naprav in nekatere na pol porušene; odpadke in ostanke mečejo v jarek, ki teče po sredi vasi in spreminja ceste v gnojišča in stranišča. Prebivalci žive od priložnostnega dela na polju in od ribištva. Kadar je delo na polju, delajo ljudje 10 do 12 ur na dan za 400 do 500 lir. Za ta denar, kadar ga lahko prislužijo, kupijo kruh za družino, ki je sestavljena povprečno iz pet ali šest oseb, in za tretjino tistih makaronov, ki bi bili nujno potrebni za prehrano. Skrb za vse ostalo, od soli do zdravil, od obleke do najemnine, je prepuščena božji previdnosti. Preštevilni otroci so že od rane mladosti prisiljeni opravljati najbolj umazana dela na polju, da pomagajo očetu skrbeti za pičli vsakdanji kruh. Nimajo ne časa ne možnosti, da bi hodili v šolo, tudi če bi to hoteli: obvezni šolski pouk, o katerem govori italijanska ustava, je v tolikih krajih Južne Italije samo mrtva črka na papirju. Danilo je ugotovil, da izmed sto dvanajstletnih dečkov niti eden ne zna deljenja. Pri desetih letih je mnogo takih, ki se ne znajo podpisati, pa niti — v Italiji! — prekrižati.

Ribiči, ki jih je nekaj sto, se odpravijo v zaliv, kadar to dopušča vreme, na svojih malih čolnih, toda večji motorni čolni iz oddaljenejših krajev jim kljub prepovedi pustošijo vode. Ni ne socialnega zavarovanja, družinskih doklad, nezgodnega zavarovanja. Celo veleposestvo je skoraj neznano, je pa mnogo majhnih posestnikov z enim ali največ dvema hektaroma zemlje, ki se jim včasih posreči, po celem življenju garanja in stradanja, povečati posestvo za kak hektar; toda ko umrejo, se posestvo spet razdeli med dediče.

V vasi — nadaljuje «Il Ponte», od koder dobesedno prepisujemo popis vasi — je železniška postaja, toda nihče ne kupuje časopisov, razen župnika in karabinjerskega brigadirja. Stranki sta samo dve: župnikova (in ni treba pojasnjevati, katera je to) in «liberalna», ki predstavlja male posestnike. Levičarskih strank sploh ni; ni se jim še posrečilo pognati korenin med tem podproletariatom, ki se ne zaveda lastnih pravic, ki ve samo, da gre zmerom slabše in da tega nikoli ni konca in pri katerem se upor proti takemu življenju — kadar se ne prepušča primitivističnim oblikam resignacije — kaže v redkih krvavih izbruhih.

Kdor ne more dobiti jesti zase in za družino, ko trgovec ne daje več na kredo, krade na sosedovem polju. Tako se zapori polnijo, družine brez družinskih očetov ostajajo v najbolj črni bedi, banditizem pa se poraja popolnoma nujno, kot obupana in elementarna oblika protesta. «Izmed sto družinskih očetov, ki so zašli v kriminal — zatrjuje Danilo — bi jih bilo 90 dobrih državljanov, ko bi lahko dobili zadostno plačano delo.» Danilo to tudi dokazuje z navedbo, da je na nekaterih bližjih področjih, kjer je zaslužek boljši, banditizem skoraj neznan.

Vas ima tudi skrito bogastvo, ki ga pa doslej ni znala izkoristiti nobena vlada in nobena oblast: 29 milijonov litrov vode v reki Iato, ki brez vsake koristi odteče vsak dan v morje, medtem ko bi s primernimi namakalnimi napravami lahko oplodila 800 ha zemlje v smeri proti Partinicu, ki so ob pogostih sušah popolnoma neplodni.

Danilo je prišel v Trappeto v februarju 1952. Živel je pri nekem ribiču in se preživljal s težaškim delom, dokler ni bil priča dogodka, ki se mu je globoko zarezal v dušo: smrt novorojenčka zaradi lakote. Bil je sin mladega zakonskega para; oče je bil brezposeln, mati pa je po porodu ostala tri dni brez hrane, ker ni imela denarja, da bi si kupila odvajalno sredstvo. V naslednjih dveh tednih se je hranila s kruhom in samo trikrat z makaroni. Žena je od stradanja oslabela in z njo tudi otrok, da ni mogel več sesati. Mleko v prahu, ki so ga po nekem čudežu od nekod prinesli, je prišlo prepozno. Starši — Mimma in Giustino B. — so objokovali sinčkovo smrt, kot da gre za nesrečo ali usodo in niso mogli razumeti, pravi Danilo, da gre za zločin.

Takrat je Danilo, še poln utopističnih idealov, ki si jih je nabral v Nomadelfiji, sklenil ustanoviti pri Trappetu skupnost, kjer bi bilo mogoče živeti v dostojnih razmerah, preskrbeti delo družinskim očetom, dati otrokom možnost, da hodijo v šolo, in rešiti otroke banditov in banditskih žrtev pogubnega vpliva okolja. Stvar ni bila majhna. Prosjačiti je bilo treba pri prijateljih in pri oblasteh, trkati na mnoga vrata, začeti uradno akcijo, da bi vsaj začeli proučevati namakalni načrt. Z nekoliko pomoči in z mnogimi dolgovi je Danilo kupil takoj izven vasi kos zemlje in tam zgradil z lastnimi rokami in s pomočjo nekaterih, ki so mu sledili iz Nomadelfije, pa tudi s pomočjo nekega težaka, ki je bil iz obupa že član Giulianove tolpe, moderno hišico, kjer živi sedaj 13 otrok, vzetih iz najbednejših družin, starši mrtvega novorojenčka in še neka družina petih oseb. To naj bi bil zametek «božje vasi»: hiša z modernimi higienskimi napravami, z edino kopalnico daleč naokrog in z vrtom z gredicami in rožami za otroke — ki jih hranijo s samo 200 lirami na dan.

Prišla je zima in priložnostno Danilovo delo ni zadostovalo za vzdrževanje. («Kdor bi mogel in moral dati več, nas je vrgel skozi vrata kot stekle pse; celo pljuvali so na nas. Pravi pravcati pljunek, slina, poleg tega pa še klevete», pravi Danilo). Na postelji, kjer je prejšnjo zimo umrl otrok, je Danilo sklenil, da bo začel s postom in da bo prenehal šele, ko bodo oblasti preskrbele za prebivalstvo. V pismu, ki ga je poslal prijateljem in oblastem, pravi, da «hoče umreti prej on, kot da bi moral še en otrok umreti od gladu», in da ne bo jedel več, dokler ne bo prišlo potrebnih 30 milijonov. «Kadar hoče kdo streljati na otroka, kadar res ni mogoče več storiti drugega, kaj ni naša dolžnost, da zaščitimo otroka z lastnim telesom? Če ljubezen ne bo poskrbela, dokler sem živ, bo morda po moji smrti poskrbelo kesanje.»

Prešlo je več dni. Časopisi v Rimu in na Siciliji so na prvi strani objavili poziv in vest o gladovni stavki. V Trappetu so se žene zbirale pred hišo in objokovale usodo onega, ki se je namenil «tako mlad» umreti. Po osmih dnevih posta je prišlo do srčne krize, od nekod je prišel zdravnik in o stvari so poročali v Palermo. Šele to je nekoliko zdramilo oblasti.

Siciljski deželni predsednik je kot prvo pomoč zagotovil poldrugi milijon, obljubil šolo za rekvalifikacijo, kjer bi našlo delo 70 oseb, obljubil, da bodo spravili v zavode najpotrebnejše otroke, obljubil je tudi začetek namakalnih del. Poldrugi milijon je res prišel; z njim so plačali dolgove, nakupili nekaj najpotrebnejšega in začeli zidati drugo hišo. Po nekaj mesecih pa so dolgovi spet narasli, pohištvo prve hiše je že pod sekvestrom, druga hiša pa je ostala na pol zgrajena. Danilo je odpotoval na «kontinent», da bi s široko akcijo zbudil zanimanje za svoj «Borgo di Dio».

Iz parlamentarne ankete o bedi v Italiji:

«... 869 tisoč družin ne vidi nikoli sladkorja, mesa in vina, modtem ko jih 1.032 tisoč uživa le v «minimalnih količinah»...

Danilovo prizadevanje je seveda samo brezupen poskus idealista, da od družbe, ki ne le dopušča, temveč celo poraja takšne razmere, izsili boljše življenje vsaj za majhno zapuščeno vas na Siciliji. Problema s tem ni mogoče rešiti, saj kaže parlamentarna anketa, da je v Italiji 876.000 družin, ki nikoli ne vidijo ne sladkorja ne mesa ne vina (v Italiji!) in več kot milijon družin, ki si lahko to privoščijo samo ob največjih praznikih. Zelo verjetno pa niti drobna rešitev v eni sami potrebni vasi, kljub vsemu Danilovemu idealističnemu prizadevanju ne bo trajala dolgo, saj je vsem še v spominu škandal, ki je nastal ob polomu Nomadelfije, katere ustanovitelj Don Zeno ni samo preveč utopistično verjel v pravičnost tega sveta, temveč celo v pravičnost in razumevanje svojih cerkvenih predstojnikov.

Sliko smo posneli iz tednika «Il Mondo» in predstavlja Milan — čakanje na obrok mineštre. — To ni izjemen primer. Nedavna parlamentarna anketa je ugotovila: 22 odstotkov italijanskega prebivalstva živi v kleteh, podstrešjih in skladiščih, 0,8 v jamah in barakah, 9.3 v prenapolnjenih stanovanjih in samo 12 odstotkov v dostojnih prostorih.

PRED VOLITVAMI V ZAHODNI NEMČIJI

Bo ostal Adenauer na vladi?

Poraz načrta cinične volilne reforme, slab znak za kanclerjevo usodo Socialdemokratska stranka je v zadnjih štirih letih stalno napredovala

Nekaj tednov pred volitvami v Zahodni Nemčiji je še težko napovedovati izide.

Eno je gotovo: tudi če bo Adenuaer ostal na vladi, razmerje političnih sil ne bo vsekakor enako in zahodnonemška evropska politika bo drugače usmerjena. Že je moral kancler pod pritiskom dogodkov — in socialistične opozicije — dati prednost zahtevam po združitvi Nemčije. Kaj se bo zgodilo po volitvah, na katerih bodo tako zahodne velesile kot sovjeti zelo verjetno hoteli čimbolj uveljaviti svoj vpliv.

«Bismarckov učenec», kot je Adenauerja označil Churchill, je nedavno dal izglasovati v Bundestagu «načrt za združitev», ki uveljavlja obe glavni socialistični težnji: svobodne volitve v vsej Nemčiji in ustanovitev dejansko svobodne vlade.

Ker je kancler prepričan, da ustavno sodišče v Karlsruhe ne bo izreklo ugodnega mnenja glede ustavnosti evropske vojske, se je kancler vdal in se je potrudil samo toliko, da je dosegel odlog.

Vse to predstavlja v prvi vrsti vprašanje: bo ostal Adenauer na vladi?

Velika moč kanclerja Adenauerja je v tem, da je znal združiti na svojo osebo zaupanje nemškega meščanstva, ki se je v prvi vrsti okoristilo s čudovitim gospodarskim napredkom. To meščanstvo, ki je imelo vedno tendenco, da izenačuje vlado z državo, priznava v Adenauerju voditelja močne izvršne oblasti. Medtem ko Adenauer pooseblja v očeh nemške buržoazije stoletno avtoritativno tradicijo, je dosegel tudi, da je meščanstvu postala sprejemljiva demokracija, ki je že drugič v 30 letih zrasla iz vojaškega poraza.

Ni mogoče zanikati, da sta Adenauerjeva energija in vztrajnost — čeprav sta šli v prvi vrsti v prilog premožnejših slojev, predstavljala važno kohezijsko silo v Nemčiji, kjer so se vedno porajale močne roke na oblasti. Vendar je za njegovo politiko potrebna podpora močne stranke. Zdaj pa se zdi, da bo demokristjanska stranka izšla iz bližnjih volitev oslabljena.

Nedavni poraz načrta volilne reforme, ki so ga Adenauer in tovariši le nekoliko preveč cinično sestavili, da bi okrepili svojo koalicijo, ni dober znak za kanclerjevo usodo. Reakcionarne in nacionalistične sile se ločeno zbirajo in pripravljajo na volilno borbo.

Ogromna množica beguncev, ki je še pod vtisom nemirov v Vzhodni Nemčiji, je ugoden teren za ekstremistično propagando. Voditelj «vsenemške stranke» je doživel velik aplavz, ko je pretekli mesec zahteval «v imenu osmih milijonov članov» povratek Gdanska in Sudetov v nemško domovino.

Tudi v sami Adenauerjevi vladi so ljudje, ki niso niti čakali na začetek volilne kampanje, temveč že zdaj proglašajo, da je «končni cilj nemške politike svobodna in združena Evropa vse do Urala».

Kako ni mogoče videti v teh pobliskih starega pangermanstva znake močnega premika na desno? Sicer pa, mar se tudi v ostalih velikih zahodnoevropskih deželah ne pojavljajo isti odkloni, ki jih je politika sile in oboroževanja nujno porodila?

V teh pogojih bi bilo presenetljivo, če se Adenauerjeva stranka ne bi prav tako oslabila na levici. Poskusi razbijanja enotnega sindikalnega gibanja — ki obsega tudi katoliške delavce — so se doslej vedno razbili.

Socialdemokratska stranka, ki predstavlja velik del delavskega razreda, je v zadnjih štirih letih stalno napredovala. Konservativna politika vlade je skopala globok jarek med številnimi «gospodarsko šibkimi» in med manjšino premožnejših. Uradne statistike kažejo, da se je v primerjavi z letom 1936 indeks celotne proizvodnje povečal na 400, indeks mezd na 328, indeks dobičkov pa na 451.

Približno 9 milijonov mezdnih delavcev — se pravi, 42 odstotkov aktivnega prebivalstva — dobiva manj kot 250 mark na mesec. Dodati je treba, da je več kot 6 milijonov brezposelnih mož in žena v breme skupnosti: pol milijona stalnih brezposelnih, 750 tisoč invalidov, 3 milijoni žena, izključenih s tržišča delovne sile in 10 milijonov starcev.

Verjetno pa je, da bodo na glasovanju 6. septembra v znatni meri vplivali tudi čisto politični faktorji.

Stališče SPD (socialdemokratska stranka) na mednarodnem področju se je po letu 1950 znatno spremenilo. Takrat je SPD odločno nasprotovala vsakršni ponovni oboroževanji. Schumacher, ki je težil za revolucionarnimi pridobitvami na gospodarskem in socialnem področju, se je upiral vsakršnemu poskusu oboroževanja; nedopustno mu je bilo, da bi Nemčija komur koli dala na razpolago vojsko, dokler ne pridobi vseh svojih pravic.

Vsi, ki so imeli z njim stike med leti 1945 in 1950, vedo, kako je našteval cilje: svoboda, enotnost, zmerna oboroževanje Nemčije v čim tesnejšem zavezništvu z Zapadom.

Njegov naslednik, Erich Ollenhauer, je z nedvomno avtoriteto in morda z večjo elastičnostjo zasledoval iste cilje. Zahodnonemška socialdemokratska stranka se je zdaj izrekla za zahodno obrambo in za evropsko združevanje v najširšem smislu, toda njena glavna zahteva — nemška združitev po svobodni poti — ostaja nespremenjena.

Največja napaka zapadnih držav bi bila, če bi poskušale okrniti možnosti za uspeh socialdemokratske stranke s podpiranjem sedanje vladne stranke v Bonnu proti delavskemu razredu.

To napako so že zagrešili v Italiji: posledice vidimo vsi. Če bi se ponovila v Nemčiji, bi lahko posledice, ki bi nastale ne-le v zvezni republiki, temveč po refleksu tudi v vsej Evropi, znatno škodovale oni zahodni skupnosti, ki se je že tako precej oslabila.

VICTOR LAROCK
predsednik Socialistične stranke Belgije

Kako je medved lovil ribe

V. Julij Kogoj

Prinašamo dve basni V. Julija Kogoja, ki pripada rodu, ki se nam je šolal v Tolminu. Kljub temu da ga je življenje zaneslo daleč od domovine, je ohranil v sebi preprosto lepoto naše besede. V njej oblikuje svoje male stvaritve, v katerih na čisto svoj način pritegne človeka.

(Pred nedavnim smo objavili njegovi basni: «Vrba» in «Lastovka»).

Po stezi je pritekla lisica: veliko ribo je nesla v gobcu. Zagledal jo je medved.

«Kumica, kam se ti tako mudi? Pokaži mi, od blizu, kaj imaš v gobcu.»

«Nič posebnega, striček: čisto navadno ribo. Nesem jo bolni znanki, ki si jo je zaželela.»

Kosmatinec si je od blizu ogledal čudno živalico.

«Veš, nisem posebno nagnjen na meso, sem bolj za rastlinsko hrano, kaj takega pa bi vendarle tudi jaz rad okusil.»

«Nič lažjega: v potoku jih je polno. Treba jih je znati ujeti. Če hočeš, te jaz naučim, kako na lep način prideš do njih.»

Kaj kmalu sta se domenila, da bosta ribarila naslednje jutro. Kumica je še zamahnila s košatim repom ter izginila v šumi.

Ob določeni uri sta se znašla na dogovorjenem mestu.

Kosmatinec je bil nestrpen.

«Kdaj začneva?»

«Potrpi nekoliko, prej je treba vse pripraviti. Pokaži mi rep!»

Kosmatinec se je obrnil.

«Je sicer malo kratek, pa upam, da bo šlo. Bo služil za vabo. Prej pa ti še navežem nanj nekaj koščkov mesa, tako se bodo ribe raje prijele.»

Poslušal je zvesto. Navezala mu je na pramene dlak koščke mesa ter govorila:

«Je čisto enostavno: postaviš se kraj potoka, pomočiš vanj rep ter mirno čakaš. Ko se ti zdi, da se je nanj obesilo vsaj nekaj rib, se naglo obrneš, da zlete na suho in tvoje bodo.»

Peljala ga je k tolmunu, ki je bil prepoln rakov. O ribah tam seveda ni bilo ne duha ne sluha. Ko so ti začutili v bližini koščke mesa, so se počasi približali ter ga začeli ščipati. Rakov pa je bilo mnogo, a mesa le malo. Bolj podjetni so si mislili:

«Morda je meso tudi pod kocinami?»

Začeli so ščipati in ščipati ter res prišli do njega.

Kosmatinec se je začel premikati z noge na nogo.

«Kumica, imam dovolj rib! Da bi vedela, kako grizejo v živo! Jih vržem na suho.»

Hop! — se je zasukal; a raki, ko so čutili, da so na suhem, so se še krčeviteje oprijeli repa.

Medved se je v silnem stokanju začel vrteti v krogu, da bi se jih otresel. Vse zastonj. Kri mu je kapljala od repa.

«No, boter, ne pleši vedno na levo, obrni se tudi na desno, da se ti ne zavrti v glavi», se je lisica pritajeno smehljala kosmatincu.

«Kumica, reši me rib, te prosim!» je kričal nesrečnež.

Približala se mu je ter hinavsko vzkliknila:

«Boter, to niso ribe, so le raki! So tudi zelo okusni, a ščipajo po vražje. Veš, kako se jih lahko rešiš? Pomoči rep v vodo, pa te bodo popustili.»

In res, komaj so se raki znašli v vodi, so razprli klešče ter se zadenjski umaknili pod korenine.

Medved je žalostno stokal. Rep mu je krvavel, a o ribah ni bilo ne duha ne sluha.

«Boter, kaj pa bi bilo, ako bi jih skušal ujeti pod kamnom? Tebi, ki se lahko kretaš po dveh, to ne bo težko. Včeraj sem videla otroke, kako so jih lovili: z obema rokama, prav počasi so segli pod kamen ter privlekli na dan ribe.»

Kosmatinec je nekaj zabrundal, a slednjič le stopil v vodo. Prav počasi je pomolil taci pod kamen.

«Nekaj se mi umika, morda je riba.»

«Pogumno popadi ter privleči na dan, boš videl, kako je okusna.»

Po precejšnjem potrpljenju je le popadel umikajočo se živalico. Ko jo je zagledal, jo je zabrusil proti lisici: bila je prav grda krastača. Hitel si je spirat taco. Tako se mu je studila.

«Poskušaj še malo, boter. Tudi otrokom se pripetijo take nezgode.»

Spet je segel pod kamen ter lovil dalje. Veselo je vlekel nekaj na dan.

«Ribica, ti mi pa ne utečeš!»

In kaj je privlekel? Dolgo belouško. Mraz ga je stresel, ko jo je zalučal po vodi.

«No, boter, poskušaj še tretjič. Upajva, da boš bolje naletel.»

In res, kaj kmalu je zastokal ter si oblizoval taco. Rak ga je uščipnil do krvi, ko je stikal za njim.

«Veš kumica, da si me speljala na limanice! Vsi pravijo, da si prebrisana, a da se boš norčevala z botrom, bi si nikdar ne mislil. Sram te bodi!»

«Boter, kaj vendar govoriš! Saj veš, da sem te imela vedno rada. Poskušaj vzdigniti tisti kamen. Ako ne najdeš pod njim ribe, mi ga raztrešči kar na glavi.»

Kosmatinec, za zadnji poskus, silno godrnjajoč, je privzdignil kamen. In glej, pod njim je našel ribo!

Hlastno jo je popadel. Bila je mrtva.

«Kdo jo je ubil?»

«Ti vendar, ko si premaknil kamen!»

Zasadil je zobe, da bi si utolažil željo po njenem mesu.

Spačil je gobec ter izpljunil.

«Fej, kako je slana in za nič: so že boljše koreninice, sadje in razne rastline.»

«Odvisno je od okusa, boterček, od okusa», se je muzala kumica, ki mu je prebrisano dala pod kamen slanik.

Kmet in lisica

Živel je kmetič, ki je redil mnogo lepih kokoši, dobrih jajčaric. Vsako noč jih je pridno zapiral v kurnik; porinil je zapah, pa je bilo.

Lisica mu je, tu in tam, a zelo poredkoma, kako odnesla. Če bi bile ponoči na prostem, bi mu jih že davno pobrala, a podnevi se ni šaliti s kmetičem. Da bi mogla odpreti kurnik! Večkrat se je prihulila pred večerom v bližnji grm. Opazovala je kmetiča, kako zapira vrata.

Nekega večera je poskušala odriniti zapah. Nekaj časa je premikala s taco po zaprtiji, slednjič se ji je le posrečilo. Kar oddahnilo se ji je. Že v naprej se je oblizniła: kokošje meso je pač okusno.

Prav na tihem je smuknila v kurnik. Malo si je ogledala položaj ter hlastnila po najnižje počivajoči kokoški. Od te ni bilo glasu; pritisnila jo je za vrat. Se dve si je prav na tihem izbrala. Vse tri je odvlekla v grmovje.

Naslednje jutro se je kmetica jezila nad možem, zakaj ni zaprl kurnika. Mož ji je zagotavljal, da je zaprl vrata, a slednjič se je zjezil:

«Kaj se tako repenčiš? Kurnik zapiraj ti, saj kokoši so navadno gospodinjina zadeva».

Zvečer je bila žena še bolj nasajena, ker je videla da so zmanjkale tri najlepše kokoši. Prav skrbno je zapahnila vrata.

Lisica pa je bila prav zadovoljna s plenom. Eno je takoj pohrustala, ko je prišla do grmovja. Ostali je zavlekla pred jamo, kjer ju je zakopala v zemljo, da se ohranita bolj sveži. Podnevi se je sončila ter razmišljala, da bi ne bilo slabo poskrbeti še bolje za zalogo. Noči so še mrzle, dnevi ne prevroči, priložnost je zapeljiva.

Zjutraj se je pa kmetič znašal nad ženo zaradi odprtega kurnika. Ta je obstala. Ko je dopovedala možu, da je dobro zaprla zapah, sta prišla do zaključka, da na stvari ni vse v redu. Seveda je gospodinja pogrešila ponovno nekaj kokoši. Na tleh sta našla nekaj malega sledu o krvi.

«To bo lisica!» — je vzkliknil mož.

— Pa ne! Kako bi odprla zapah? —

On pa se ni dal ugnati.

«Boš videla, da je lisica. Je prebrisana, a jaz sem še bolj. Kokoši nama plača s kožo».

Lisičja koža? Ta je vendar lepa in gorka! Žena si je nehote mislila, da kaj takega se prav lahko uporabi.

Kmetic je pod večer spravil vse kokoši na varno. V kurniku pa je nastavil strup. Posul ga je na lep košček mesa, ki ga je nalašč zato kupil pri mesarju.

Žena je vzdihnila:

«To bi bila dobra omaka!»

Nestrpno sta čakala trde noči.

— Pride, ne pride? — jima je brnelo po glavi.

Lahko bi jo dočakala s kolom ali z vilami, a bolj gotov je strup, ko ni puške pri rokah. Tudi kožušček se tako ne pokvari.

Precej pozno je že bilo, ko se mu je zdelo, da je zaropotal zapah.

Splazil se je proti kurniku. Res je bil odprt. Pri pol odprtih vratih in lunini svetlobi je videl na tleh razčeperjeno lisico.

Skočil je proti hiši:

«Žena! Žena! Pridi gledat!»

Zdrvela je za njim.

Planila sta v kurnik: Tako silno sta odprla vrata, da so se kar same zaprle, zunaj je pa nekdo pritisnil na zapah.

Mož je prižgal vžigalico: Na tleh je ugledal kos mesa, a o lisici ni bilo ne duha ne sluha.

Prej, ko je ugledal kmetič se je potuhnila, ko bi bila mrtva: Pač ni mogla mimo njega s popolnoma celo kožo. Ko je pa ta skočil po ženo, jo je koj ubrala na prosto v temen kot. Nato je pritisnila na zapah.

Ko sta mož in žena kričala v kurniku, je lisica stopila v odprto hišo. Mirno je pojedla, kar ji je bilo pogodu, za slovo se je še napila mleka.

Kaj bi pa odnesla s seboj? — si je mislila. — Po poti tudi kaj prav pride.

Drugega ni bilo pri rokah, pa je pobasala mladega mačka, katerega meso tudi ni pod ceno.

Novi je priljubljeno kopališče ob severnem Jadranu. Ta kraj je izbrala jugoslovanska mladina za mednarodno taborjenje, ki se ga udeležuje več sto mladincev in mladink iz raznih evropskih držav.

NAŠ FILATELISTIČNI KOTIČEK

Tipični izvozni izdelki na znamkah nekaterih držav

Nove znamke v Jugoslaviji - Sedemstoletnica ustanovitve Stockholma - Novosti v Zahodni Nemčiji - Negodovanje italijanskih filatelistov zaradi poplave priložnostnih znamk

Zadnje dni preteklega meseca je izšla v Jugoslaviji priložnostna znamka za 38. mednarodni kongres esperantistov. Znamka je tiskana v temnosivi barvi in nam prikazuje zemeljsko oblo, ki je obdana od številnih zastav, nad katerimi pa žari zelena esperantska zvezda. Ob straneh vidimo napis «38-a UNIVERSALA KONGRESO de ESPERANTO 1953 ZAGREB». Vrednost znamke je 15 dinarjev.

Ob 50. obletnici ilindenskega upora v Makedoniji sta izšli dve znamki, ki nas bosta spominjali na ta zgodovinski dogodek. Prva vrednota za 15 din je opekastorjave barve in prikazuje dogodek iz upora, druga pa za 30 din je zelenosive barve in nosi portret vodje upora Nikole Kareva. Vsi ustrezni napisi «Ilinden» in «NIKOLA KAREV» so v cirilici.

29. novembra letos bodo izšle tri znamke, ki bodo proslavile deseto obletnico drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu. Prve dni oktobra pa bosta izšli dve znamki za teden Rdečega križa. Ni pa še znano, kdaj bo izšla otroška serija z živalskimi slikami.

Italijanska poštna uprava je dala v zadnjem času v promet dve seriji. Prva je posvečena mednarodni razstavi kmetijstva v Rimu, ki je bila otvorjena 26. julija. Serija sestoji iz dveh znamk, ena za 25 lir, ki je rjave barve, druga pa je za 60 lir in je modre barve. Slika, ki je enaka na obeh znamkah, nam prikazuje rimski posnetek kipa boginje sreče iz Antiohije «Tyhe», katerega je izklesal grški kipar Eutihides. Ob straneh je napis «1953 - ESPOSIZIONE DELLA AGRICOLTURA - ROMA - 1953». Druga serija, ki je posvečena četrti obletnici podpisa severnoatlantske listine, sestoji tudi iz dveh znamk, po 25 in 60 lir. Prva je zelene in oranžne barve, druga pa modre in rdeče. Znamki prikazujeta zemljevid Atlantika ter države, ki so vključene v zvezi. Ameriko in Evropo veže mavrica, v sredini znamke je napis: IV ANNIVERSARIO DEL PATTO ATLANTICO 1953», spodaj pa v manjših črkah «PACE - FORZA - LIBERTA'». Zdi se nam, da znamki nista prav posrečeni, posebno še, ker je poštna uprava odlašala z njihovo izdajo, ker je hotela, da bi prišli na trg lični znamki.

Angleške kolonije in protektorati so že pred časom pričeli menjavati svoje znamke s portretom pokojnega kralja Jurija VI. z znamkami, na katerih je naslikana kraljica Elizabeta II. Sedaj so pričele te znamke že poplavljati trg. Ena najlepših serij je serija teritorija Aden v jugozahodni Aziji. Nova frankovna serija šteje dvanajst vrednot, ki nam prikazujejo razne posebnosti te kolonije, kot so minaret, skupina kamel, žrelo ognjenika, mošejo, arabsko barko, zemljepisno karto z Adenom, delo v solinah, izdelovanje barke v ladjedelnici, domačega policaja na velbloду, ognjeniški prehod, domačina in pogled na adensko pristanišče leta 1572. Na vseh znamkah je portret kraljice.

V Sovjetski zvezi so zelo omejili po Stalinovi smrti izdajanje znamk. Prej je bila namreč Sovjetska zveza med prvimi državami na svetu, nekaj let pa je celo izdajala največ znamk med vsemi drugimi državami. V zadnjem času sta izšli dve znamki, ki dopolnjujeta serijo «sovjetskih redov». Znamka za 5 rubljev nam prikazuje red rdeče zastave, znamka za 10 rubljev pa nam prikazuje Leninov red.

Kot smo že v eni prejšnjih številk omenili, so začeli sedaj v Franciji izdajati znamke s portreti junakov iz raznih romanov in pesmi francoskih pisateljev in pesnikov. Po znamki, ki je prikazovala Rabelaisovega Gargantuo, je sedaj izšla znamka za 18 frankov, ki nam prikazuje Viktor Hugojevega «Hernanija». Tudi ta znamka je lično izdelana v bakrotisku v dveh barvah, vijoličasti in sivočrni ter je namenjena navadni frankaturi.

Letos je poteklo sedem sto let, odkar je bilo ustanovljeno mesto Stockholm, ki je danes prestolnica švedske kraljevine. V celi državi se vršijo celo leto praznovanja tega velikega dogodka in tudi poštna uprava ni hotela zaostati. Izdala je namreč dve znamki, ki nam prikazujeta, ena mesto z njegovimi stolpi in zvoniki leta 1650, druga pa obe strani žiga mesta Stockholm.

Zahodnonemška republika je začela v tem letu izdajati znamke kar eno za drugo. Večina serij sestoji sicer iz enih same znamke, kar je seveda dober pojav, včasih pa pride jo v promet tudi serija, ki imajo po več znamk. Taka serija je namreč izšla v zadnjem času v počastitev raznih prometa, ki je bila v Münchenu. Znamke so tiskane v bakrotisku in predstavljajo železnice, letalstvo, avtomobilski promet in ladijski promet, vse seveda v stilizirani in simboličnih oblikah.

Nekatere države so začele zadnje čase izdajati znamke, ki prikazujejo njih tipične izvozne pridelke ali izdelke njih industrije in obrtništva. V prejšnjih mesecih smo tako dobili krasne znamke Maroka, kjer so prikazana umetniško izrezljana arabska orodja, Grčija je izdala propagandno serijo, na čigar znamkah so naslikani razni izvozni sadeži, Francija je izdala znamko, ki nam prikazuje modo, eno naših važnejših francoskih izvoznih panog; sedaj pa so na vrsti romunske znamke. Kot dopolnilo serij, ki nam prikazujejo romunsko obrtništvo, sta izšli dve znamki, ki sta zelo lepo izdelani: prva nam prikazuje izdelke romunske keramike, druga pa mlado delavko v umetnimi rožami.

V Italiji je poštna uprava izdala v prejšnjih treh letih veliko število spominskih in priložnostnih znamk, zaradi česar so bili filatelisti zelo ogorčeni, posebno še, ker niso bile vse znamke na dostojni umetniški višini. Zaradi tega navala protestov je poštna uprava v začetku letošnjega leta najavila vse izdaje tega leta, ki naj bi jih bilo zelo malo. A znamke so pričele izhajati v velikem številu, kljub najavljenemu programu. Zaradi tega se je ogorčenje povečalo. Pretekli teden je bila natisnjena na prvi strani znamka humorističnega tednika «Travaso» vinjeta, kjer filatelistični trgovec ponuja nakupovalki znamko, ki je izšla nekega domnevnega dne, da bi proslavila dan, ko ni izšla nobena druga italijanska spominska znamka. Ta vinjeta nam pove dovolj o vzdušju, s katerem živijo italijanski filatelisti.

V Italiji sta izšli v zadnjih dveh tednih dve novi spominski znamki. Prva je posvečena sedmi stoletnici smrti svete Chiare Asiške; tiskana je v dveh barvah: temnordeči in rjavi. Vrednost je 25 lir. 11. julija pa je izšla znamka z «Praznik gorà». Znamka prikazuje gorato pokrajino, je zelene barve. Njena vrednost je 25 lir.

Obe zgoraj navedeni italijanski znamki sta bili za trž. potrebe pretiskani z običajnim «AMG-FTT».

POLOVICA BRITANCEV SE NAVDUŠUJE ZA CAMBRIDGE, DRUGA POLOVICA PA ZA OXFORD

TRADICIJE NA UNIVERZI V CAMBRIDGEU

Na univerzo se lahko vpiše vsakdo, ki opravi sprejemni izpit pa čeprav nima nobenega šolskega spričevala - Razlika med angleško in «kontinentalno» univerzo - Večina študentov mora stanovati v internatih, ki so za sprejem gojencev nadvse dobro pripravljeni - Kako podeljujejo diplome

Angleški univerzitetni svet imajo Evropejci za «neznano v neznanem». V vsakem Annašem kontinentu, bomo spoznali človeka z drugo miselnostjo, človeka ki je navajen na drugačno življenje, posebno pa za človeka, ki je strogo navezan na tradicije preteklosti.

Zaradi tega so tudi angleške univerze različne po miselnosti in po učnih metodah od naših kontinentalnih, čeprav se tudi med seboj precej razlikujejo. Ena izmed najbolj znanih angleških univerz je v Cambridgeu. Več je faktorjev, ki so vzrok za slavo te ustanove: prvi je ta, da bo tisti, ki bo končal to šolo, visoko cenjen v poznejšem življenju; ljubezen, s katero jo obdaja polovica Britancev (druga polovica je pa navdušena za Oxford); slavna humanistična tradicija (iz te šole so izšli Marlove, Bacon, Cromwell, Milton, Newton, Pitt, Darwin, Sterne, Thackeray, Spencer) in končno slavni osmerec, ki se vsako leto pomeri v plemeniti tekmi z znanim osmercem Oxfordske univerze. Tu, v zadnji točki, obstaja večni antagonizem.

Stavbe univerze so raztresene po vsem mestu, starejše v središču, novejše pa na periferiji v obširnih parkih. Univerza je nastala okrog leta 1200. Biblioteka univerze je zelo bogata; ima namreč več kot 1.100.000 knjig. Na tej univerzi, ki se je širila nenačrtno skozi osem stoletij, vidimo prave kontraste, kajti vsaka generacija je tu pustila nekaj svojega. Primerjali bi jo lahko staremu angleškemu parku, ki ni simetrično urejen, ampak ohranja liričnost proste narave in goščave.

Ce hoče angleški mladi človek študirati v Cambridgeu, mora že predčasno vložiti prošnjo za vpis. V mnogih primerih ni dovolj, da se vpiše dve leti prej. V mnogih angleških družinah, posebno pri aristokratskih, obstaja neka simpatija do Cambridgea ali do Oxforda in starši vpišejo svoje sinove v enega izmed teh dveh zavodov takoj, ko se le-ti rodijo. Srednješolsko izobrazbo dobijo v tako imenovanih Public Schools, to je v znanih privatnih zavodih, ali pa v Grammar Schools, to je v pripravljalnih državnih šolah. Za vpis na univerzo pa je potreben vstopni izpit, na katerem se pokaže ali ima gojenec splošno izobrazbo; na vstopnem izpitu se sploh ne zahteva potrdilo o prejšnjem šolanju in ga lahko položi tudi kdor ni obiskoval nobene srednje šole.

Večina študentov v Cambridgeu mora — kot v ostalih angleških in ameriških univerzah — stanovati v internatu — Collegeju. Vsak College ima svoj statut, lastne tradicije, uprava je pri vsakem Collegeju samostojna. Ravnatelj Collegeja se imenuje Prevost ali President ali Master. Pomagata mu dva Fellowsa. Moralni vodje študentov so tako imenovani Tutors, to so diplomirani profesorji, ki pomagajo in svetujejo vsakemu študentu glede njegovega življenja.

Dočim se Tutors zanimajo bolj za privatno in moralno življenje študenta, je njegov pomagač v učenju Director of Studies. Ta mu svetuje, kakšna predavanja naj obiskuje, večkrat na teden se posvetuje s študenti o njihovem učenju, svetuje jim, kaj naj čitajo, daja jim nekakšne naloge, skratka je nekak študijski vodja. Zna se prikupiti študentom na ta način, da jih ne smatra kot njemu podrejene, ampak je le njihov prijatelj. Pogovori se vršijo čestokrat ob kozarcu whiskyja in s cigareto v ustih.

Prav v teh pomočnikih je razlika med ustrojem angleške in naše univerze. Na evropskih univerzah je namreč prvi in skorajda edini cilj učenje, na angleških pa je poleg tega predvsem vzgoja in priprava na bodoče življenje.

Zaradi tega se zahteva, da se visokošolec udeležuje javnega življenja v Collegeju, da se razgovarja s starejšimi člani, da razpravlja o političnih, socialnih in kulturnih zadevah. Velika važnost se polaga na skupno večerjo v veliki dvorani Collegeja. Za dosego diplome in prepustitev k izpitom je tu potrebno določeno število prisotnosti pri skupni večerji, obratno pa se ne zahteva obiskovanje lekcij, kot je to običajno pri nas.

Velika dvorana, kjer je skupna večerja, spominja na slavne tradicije angleškega naroda in Collegeja. Vsa oprema je izdelana v starinskem slogu, na enem koncu je miza za predstojnike Collegeja, ob straneh pa sta dve ali več miz, kjer sedijo študenti, ki morajo biti za priložnost oblečeni v študentska oblačila. Na stenah visijo slike velikih mož, ki so bili nekdaj člani Collegeja, kot da bi s sten opozarjali mladeniče, naj visoko držijo čast Collegeja. Med večerjo se razpletajo živahna razpravljanja, ki se včasih nadaljujejo pozno v noč.

Vsak študent ima na razpolago svojo sobo, študijsko sobico in malo kopalnico. Lahko si predstavljamo, kakšen vpliv ima tako okolje na dvajsetletnega mladeniča; kako mu vzbudi čut za samostojno mišljenje in kako si sam uredi svoje okolje, kako se mu tudi vzbudi intelektualni čut. V Collegeju pa bo našel mnogo načinov za izoblikovanje svoje miselnosti. Na razpolago bo imel literarne, glasbene in debatne klube. Najprej se bo udejstvoval v teh kolegijskih klubih, nato pa, če ga bo stvar zanimala, se bo lahko udejstvoval tudi v medkolegialnih klubih, kot so n. pr. «Union Debating Society», «Cambridge University Musical Society», itd.

Področje, na katerem sloni velika skrb vzgojiteljev, pa je jezik. V Angliji se literarni jezik ravna po jeziku ki ga govorijo v dveh najbolj znanih univerzah, v Cambridgeu in v Oxfordu.

Angleški pojem o vzgoji je zelo obširen in ima poleg vzgoje duha, tudi vzgojo telesa. Na univerzi v Cambridgeu je najbolj razširjen šport veslanje in skoro vsi študenti ga gojijo, z upanjem, da bodo en dan morda branili barve svoje univerze v tradicionalni tekmi z osmercem iz Oxforda.

Vsak College prireja notranje izločilne tekme, nato so medkolegijske tekme, iz teh tekmovalcev pa je sestavljena izbrana ekipa, ki se bo borila z Oxfordom. Drugi zelo razširjen šport, je rugby. Poleg teh pa gojijo tenis, cricket, jahanje, gol, hockey in smučanje. V letih po drugi svetovni vojni so dosegle sloves tudi smučarske tekme med Cambridgeom in Oxfordom, ki so bile na kontinentu.

Študenti posvetijo prve popoldanske ure enemu izmed teh športov. Za učenje imajo na razpolago jutranje in tudi nekaj popoldanskih ur. Ob dveh popoldne je lepo videti stotine in stotine študentov v športnih oblekah, ki se raztresejo po številnih športnih igriščih.

Odnosi med posameznimi Collegeji in univerzo so zelo tesni. Univerza je upravljana od številnih svetov ki so na čisto demokratičen način izvoljeni.

Senat je n. pr. eden izmed takšnih svetov. Sestavljajo ga vsi, ki so kdajkoli v Cambridgeu diplomirali. Važna funkcija je tudi ona, ki jo imajo takoimenovani «Proctors», to so nekaki policijski funkcionarji, ki morajo gledati, da se določene točke univerzitetnega zakona spoštujejo: študentje n. pr. ne smejo biti na cesti po polnoči, ko se zmrači morajo nositi togo, da se takoj spoznajo kot člani univerze itd. Ce Proctors srečajo na ulici študenta v «sladki» družbi, imajo pravico zahtevati, da se jim spremljevalka predstavi. Pri tem pa vidimo — študentje so povsod enaki — koliko «sestrien» imajo študentje v Cambridgeu. Pred petdesetimi leti, pa so imeli Proctors veliko večje dolžnosti.

Čas, ki ga vsak študent mora preživeti v Cambridgeu, gre od treh do štirih let. Solsko leto je razdeljeno na tri tromesečja, to sta jesensko in postno tromesečje, ter pomladno tromesečje, ki pa traja samo pet tednov, medtem ko ostala dva trajata vsak po osem tednov. Zadnji trije tedni so posvečeni izpitom, sledi pa cel teden praznikov, plesov in drugih zabav za proslavitev zaključka akademskega leta. V tem tednu zaprejo Proctors tudi obe očesi in tedaj se «sestrične» študentov neverjetno pomnožijo. Sledi šest mesecev počitnic.

Po koncu treh ali štirih let pa dobi študent diplomo. Imajo dve vrsti diplome: «ordinary degree», katerega dobijo takozvani «Poll-men», kateri položijo le nekaj izpitov iz splošne izobrazbe. To so sinovi bogatih družin, ki pridejo v Cambridge samo da dobijo pečat Cambridge-mana, da preživijo nekaj veselih študentovskih let, preden nastopijo svojo lahko pot v življenju. Dočim je bila v preteklosti večina takih študentov, jih je danes le malo.

Druga vrsta diplome pa je «Honorus degree», katero podelijo študentom, ki študirajo zaradi... študija. Večina izpitov je pismena. Kandidat dobi tiskan formular in mora odgovoriti na dana vprašanja. Nalogo popravljajo profesorji, ki študenta sploh ne poznajo in ki prihajajo često iz drugih univerz. Obstajajo samo trije načini redovanja, razdeljeni v 1. 2 in 3 razred. Izpite mora študent položiti v edinem roku, to je v mesecu juniju in jih nikakor ne sme odložiti. Kdor jih ne položi, mora zapustiti univerzo.

Diplomo «Master of Arts» pa dobijo diplomirani študentje, ki preživijo še tri leta v Cambridgeu, ne da bi dali nobenega izpita. Naslov Doctor pa dobi le kdor se je izkazal v kaki panogi.

Ženskam, ki so bile šele pred vojno sprejete v Cambridge, so podeljevali diplome, ki so imeli manjšo vrednost, čeprav je bil trud za dosego enak kot pri moških. Po vojni pa se je to stanje spremenilo v korist enakopravnosti. Pravzaprav veje po drugi svetovni vojni v celem ustroju nov duh, a vsekakor se Angleži nočejo popolnoma ločiti od svojih tradicij.

Ceremonija podelitve diplom pa se izvrši na zelo svečan način, vsako leto v polovici junija. Diplomiranci morajo poklekniti pred rektorja, ki jim podeli nekako investituro na srednjeveški način. Po tem je študent dobil diplomo. Jasno, da pritiče velika čast tistemu, ki je bil najboljši pri izpitih, a tudi zadnji dobi svoje zadoščenje. Dobi veliko leseno žlico, fotografirajo ga in na mah postane slaven v celi Angliji. Pomen žlice pa je: «Vzemi jo, kajti dober si le mešati po materinem loncu».

Kljub temu, pa bo na žlico pazil in jo držal na vidnem mestu v svojem študiju.

Na univerzi v Cambridgeu pa ne obstaja socialna razlika med sinom Lorda in med navadnim mladeničem. Oba plačata isto stanarino in obema se podeli ista vzgoja. V tem je morda skrivnost angleške enakopravnosti in demokracije.

ČUDEN ŠPORT

V Kataloniji (Spanija) so uvedli nov šport, v katerem sodelujejo štirje igralci. Glave imajo pokrite s posebnimi zaščitnimi košarami, borijo pa se z dolgimi lesenimi bati. Prvi match se je končal po treh minutah, ker so trije igralci obležali nezavestni.

ČUDEN KONEC AFERE FINALY

V našem listu ste pred nedavnim lahko brali o tragični usodi dveh judovskih otrok, Roberta in Geralda Finaly, ki ju je med vojno ugrabila katoliška cerkev in ju ni hotela vrniti družini, ko so odkrili sled za njima. Francoski časopisi so poročali, da je v zvezi s tem bilo zaprtih pet duhovnikov. Čez dva dni pa je sledilo obvestilo, da so bili vsi izpuščeni

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Potovalne bolezni

Kakor je lep čas počitnic, je za nekatere dokaj neprijeten, ker se zaradi potovalnih bolezni bojijo potovanja. Med potovalnimi boleznimi je najbolj znana morska bolezen. Samo 3 odst. odraslih se ne loti morska bolezen na prvem potovanju po morju. Otrok do tretjega leta starosti se morska bolezen ne loti niti na najbolj razburkanem morju. Po prvi morski bolezni so popotniki varni pred morsko boleznijo. Vendar to ni pravilo, kajti pogosto obole za morsko boleznijo stari izkušeni pomorščaki, kadar je morje zelo razburkano Znaka morske bolezni sta slabost in bljuvanje. Bolečine v želodcu pa so sekundarnega pomena. Dejanski vzrok zelo neprijetne bolezni je preveliko naprezanje ravnotežnega organa v srednjem ušesu, ki reagira na dva načina. Prvič na gibanje ladje in drugič po možganih, zaradi tega ker občuti vid majanje obzorja. Občutek v možganih povzroči omotičnost, bljuvanje in vzporedne znake morske bolezni. Kako se izognemo morske bolezni, ki povzroči, da se nam najlepše potovanje po morju sprevrže v pravo trpljenje?

Poiščimo si prostor v sredini ladje, kjer je gibanje najmanjše. Najbolje je, da se vležemo v ležalnik ali na klop z glavo v smeri vožnje. Prednost ima bivanje na palubi, kjer naj globoko vdihavamo sveži zrak. Če potnik ni čvrst, naj se ne prenaje niti ne sme biti lačen. Potnikom tudi ne priporočamo, da bi pred potovanjem in med njim zaužili tekočo hrano, temveč lahko prebavljivo suho hrano. Tudi konjak je koristen. Razen tega imajo v lekarnah še dokaj zdravil proti morski bolezni, ki pomagajo do gotove meje, toda le, če jih zaužijemo pred dražljaji za bruhanje.

Potovalni bolezni na železnici in pri vožnji z avtomobilom sta milejši obliki morske bolezni. Lotita se samo zelo občutljivih ljudi. Bolezni sproži vožnja po ovinkih, po slabi cesti ali slabe vzmeti železniškega vozila. Pri avtomobilskih vožnjah obolijo potniki za «slabostjo v limuzini». Slabost se loti samo pri vožnji v zaprtem vozu. Ozki prostor, v katerem je potnik, uhajanje plinov od motorja zelo neprijetno vpliva na ljudi, kar povzroča kot pri morski bolezni omotičnost, slabost in bljuvanje. Svež zrak — torej odprta okna — je prva pomoč. Pri lažjih primerih zadošča, da nasloni potnik glavo na steno vozila ali naslon sedeža, pa mu bo odleglo. Prav tako priporočajo, da potnik med vožnjo meži, da prepreči vtis švigajoče pokrajine. Sodobna sredstva za preprečevanje potovalne bolezni pomagajo tudi to pot zelo dobro, če jih potnik zaužije pred začetkom vožnje.

Potovalno bolezen pri letenju z letalom povzroči zibanje letala in delovanje sredobežnih sil, ki so precejšnje pri današnji hitrosti letal in letenju v ovinkih. Potovalne bolezni pri letenju se izognemo pred letenjem kakor pri vožnji z avtomobilom.

Naš organizem je navajen na določen zračni pritisk in določeno množino kisika v zraku. Če pridemo v hribih v precejšnje višine, nastopijo v nas motnje, ki jim pravimo planinske bolezni. Občutljivost posameznega človeka zaradi pomanjkanja kisika in nizkega zračnega tlaku je zelo različna. Sicer se pa navadimo na bivanje na visokih planinah. Prvi znaki planinske bolezni so: bitje srca, človek je brez volje in ni bistrega duha, kar povzroča pomanjkljiva oskrba možganov s krvjo. Marsikatera gorska nesreča se je pripetila zaradi pomanjkanja miselne prožnosti v višinah. Kogar se pri gorništvu loti omedlevica, naj se čim prej vrne v dolino. Posebno ljudje z visokim krvnim pritiskom niso odporni v gorah in naj ne hodijo na visoke planine.

Nedeljska križanka

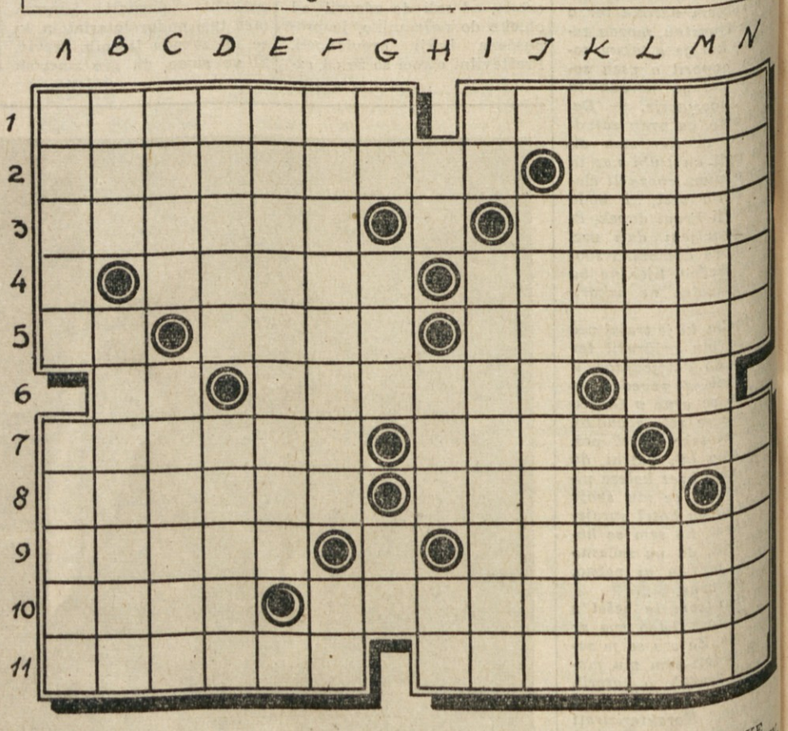

VODORAVNO: 1. slovenski pisatelj in publicist, ki preživi večino svojega življenja v Ameriki - japonsko oblačilo, 2. smer v umetnosti in literaturi - delec molekule, 3. lečа priočnica - črke (srbo-hr.), 4. nepopoln zlom - vrsta lovskega psa, 5. začetnici največjega jugoslovanskega kiparja - ženska obleka - svetlobni izstrelek, 6. igralna karta - moško ime - časovni veznik, 7. kemična prvina - arabski knez - začetnici priimka in imena zagrebškega šahovskega mojstra, 8. mesto v Albaniji - streljam, ropočem, 9. neumnost, norčija (tujka) - reka v Severni Italiji, 10. deli sob - velika tovarna v Ljubljani, 11. mesto na Kavkazu - umetniki, akrobati.

NAVPIČNO: A) geometrijski liki - Odisejeva domovina (množ.), B) termin - mesto v Sloveniji, C) odporen proti nalezljivim boleznim - otroci brez staršev D) jugoslovanski diplomat - latinski sklon, E) les za tnala, F) zakrnelost (tujka) - dva soglasnika, G) stavčna nikalnica - poljska cvetlica - Ludolfovo število, H) oziralni zaimek - norec, bebec - kazalni zaimek, I) srbski predlog - komur se podeli doktorska čast, J) na videz star, k) kip poganov - dolg prečen drog (dvoj.), L) majhen otok - planet, M) izumitelj - kratica za rotacijo, N) del pohištva - šteje (srbohr.).

REŠITEV KRIZANKE IZ PREJŠNJE NEDELJ. STEV.

VODORAVNO: 1. Ninive, okoren, 11. on, 12. Domas, 14. L.Ü., 15. soliter, 16. ne, 17. I(van) M(eštrović), 19. ... sal, 20. tibi, 21. hop, 23. ... 24. dovoz, 25. eksi, 27. Rim, ... perm, 30. Breda, 31. rak, ... aaa, 34. Rota, 35. Valas (Elizabeth Wallace), 37. tt, 38. ino, 39. ... tador, 40. do, 41. radikal, ... CK, 43. Igarka, 44. Arijci.

NAVPIČNO: 1. Novi Hebrid, 2. in, 3. idol, 4. volan, ... emisar, 6. ogel, 7. kor, 8. ... 9. elaborat, 10. numizmatika, 13. atakirati, 16. Nivea, 18. ... kronog, 20. top, 22. pseto, ... Ida, 28. Malaka, 32. kadar, ... vaba, 36. soli, 39. mak, 41. ... 42. c.c.

NEKAJ PRAKTIČNIH NASVETOV ZA KMETOVALCE

KAJ MORA ŽIVINOREJEC vedeti o krmi in krmljenju

O hranilnih sestavinah v posameznih vrstah sveže in suhe krme, o umetnem izboljševanju krme z raznimi kemičnimi preparati in podobnem

Vlaknina ali staničnina je «ogrodje» rastline: repa vsebuje 01% vode in samo 1% vlaknine, pa je vendar trdna snov, medtem ko kravje mleko vsebuje le 87% vode in je tekoče, ker ga ne sestavlja tudi vlaknina. Vlaknino sestavljajo ogljik, vodik in kisik kakor škrob, na njo pa so predvsem vezane vse manj topljive rudnine, ki jih rastlina črpa iz zemlje.

Naloga vlaknine v rastlini je, da prenaša hrano, ki jo ustvarja koreničje v zemlji, in hrano, ki nastaja v zelenih delih rastline, i.s. od korenin v vse dele rastline (beljakovine itd.), od listov (škrob i. p.) pa v korenine. Vlaknina v klaji «napolni» želodec — vzbudi pri živali občutek, da je sita, čeprav v krmi ni dovolj hranilnih snovi

Prebavljivost vlaknine

V svežih zelenih in sočnih rastlinah — mlada trava in korenstvo — je vlaknina večidel prebavljiva in enakovredna škrobu. V stari rastlini, n. pr. v senu, slami, plevah itd. pa «oleseni» in postane skoraj netopljiva, tako da je sokovi v želodcu ne topijo in iz nje se zato ne izločajo druge redilne snovi — beljakovine, masti, škrob. V sveži travniški travi prebavi govedo 66% vlaknine in 70% beljakovin, v travniškem senu pa le 59% vlaknine in 57% beljakovine, medtem ko konji prebavijo 39% vlaknine in 58% beljakovin. Vseh organskih snovi govedo prebavi 61%, konj pa samo 50%. Prašič izkoristi iz mlade lucerne 30% vlaknine in 68% beljakovin. Brž ko pa je lucerna v cvetu, žival izkoristi samo 21% vlaknine in le 34% beljakovin.

Hranilnost raznih vrst krme

Prašič izrabi 73% vlaknine surove krmske pese, kuhane pese pa 88% vlaknine in 58% beljakovin. Govedo izkoristi 80% beljakovin in 74% vlaknine v švedski repi.

Pšenična slama vsebuje 4,3% beljakovine in 37.6% vlaknine. Če hkrati krmimo z obilo pese, n. pr. do 50 kg na kravo na dan kakor na Danskem, govedo izkoristi 50% vlaknin in le 4% beljakovine, medtem ko konj izrabi brez dodatka korenstva le 18% vlaknine, toda 28% beljakovin.

Te številke so povzete iz živinorejske prakse na Danskem. Za selekcijo pri živini je treba poznati kemično sestavo krme ne-le po knjižnih podatkih, marveč po krajevnih razmerah. Zato so zimske kmetijske šole na Danskem že pred 50. leti zaposlovale kemike za raziskovanja hranilnosti krme.

Trave in detelje

vsebujejo ob začetku cvetenja mnogo vlaknin in drugih redilnih snovi v razmerju z navadno ali zagnojeno rodovitnostjo zemlje. Mlada trava in detelje vsebujejo sorazmerno preveč beljakovin in v preobilici njihove sestavne vode je vlaknina skoraj raztopljena, zato se klaja v želodcu spreme v trdno, za prebavne sokovi ne nepristopno gmoto. Poslednjanje pri govedi in griz pri konjih. Živini, ki se začne pasti na planinskih pašnikih z mlado travo, bi morali poklada ti še suho krmo, slamo ali seno.

Pridelek sena in s tem tudi vlaknine je pri različnih travah različen. Sestletno povrečje travniške latovke je znašalo v Ameriki 28 q sena, travniške bilnice 40 q, pasje trave 37 q, gole stoklase 33 q itd.. Primer detelj izboljša ne le kakovost sena, marveč zrase tudi več pridelka. Pri nas cenjena francoska pahovka, ki je največja med navadnimi travami, je pri primerjalnih poskusih v Kanadi dala samo 27 q sena, medtem ko je znašal pridelek mehke pirnice 40 q. Ob primesi navadne rdeče detelje pa je znašalo povprečje 40 q.

Detelje imajo mnogo beljakovine v listih, vlaknine pa v steblju. Po pridelku sena sta enaki dvogosna rdečecvetoča detelja in lucerna. Na Osrednji poskusni kmetiji v Kanadi so ugotovili, da je najboljša zvrst detelje vsebovala 63 q suhe snovi (sušine) na leto in hektar v triletnem povprečju, najboljša zvrst lucerne pa 62 q. Po ugotovitvah našega strokovnjaka pa nudijo buče in krompir po 50 q, krmska pesa pa največ 48 q sušine na hektar.

Opozoriti je treba še, da samo gnojenje travnikov ni dovolj — travnike je treba redno pomlajevati s setvijo.

Prednost okisane krme

Prednost silaže — sveže, zelene okisane krme — je v tem, da je dobro pripravljena še po štirih letih prav tako tečna kakor prvo leto; razen tega so v nji zaradi obilice enakomerno razdeljene sestavne vode vse redilne snovi večidel prebavljive. Prednost korenstva (pese in švedske repe) je, da ugodno vpliva na mlečnost pri samicah in zdravje pri jalovcih in pitancih. V Ameriki, kjer so prvi začeli kisati krmo, priporočajo siliranje le za večja posestva zaradi stroškov za silose. Korenstvo zahteva le več delovnih moči. Podobno kakor vlaknina je polnilna krma in zato zahteva dodatek krepilnih krmil (žita, oljne tropine).

Oglejmo si nekatere vrste silaže!

Koruzna silaža

V Ameriki dobro ločijo zvrsti koruze za silažo od zvrsti za pridelovanje zrnja. Koruza za silažo mora nuditi kar največ zelene gmote in ob spravljanju smejo biti zrna le mehka kot testo; po tem sodijo, da je v koruzinju le še okrog 70 odst. vode in 8 odst. sladkorja (v suhi snovi). Mlajše koruzinje, ko storž začne «lasiti» ali ko so zrna še «mlečna», ima do 24 odst. sladkorja, zato nudi prekislo, manj tečno in nezdravo silažo. Zrezati jo je treba na dolžino 6 mm in ne daljšo, tako da ostane v gmoti čim manj zraka. Zrak pospešuje nastanek ocetne kisline namesto zaželene kisline. Na Osrednjem poskusnem posestvu v Kanadi so pridelali na ha po 430 do 475 q zelinja, kar utreza 109 do 126 q suhega koruzinja. Kot masa koruzna silaža torej prekaša donose najboljših trav in detelj.

Sončnična silaža

je manj okusna od koruzne in zaleže pri molznih kravah za 14.6 odst. manj kakor koruzna (po primerjalnih poskusih v Ameriki). Tudi zmes pol koruzne in pol sončnične silaže se je izkazala za 8 odst. manj redilna od čiste koruze. Uporabljali so jo pred desetletji precej v severnih in planinskih pokrajinah v ZDA in Kanadi, kjer navadna koruza ni dobro uspevala. Zdaj jo za mraz bolj odporne hibridne (skrižane) zvrsti koruze povsod izpodrivajo. Visoka ruska zvrst sončnice nudi do 500 q zelinja na hektar, s 76 odst. sestavne vode in 4—5 odst. sladkorja, ko dozori za silažo, to se pravi tedaj, ko se razcvete 80 odst. rastlin in so zrna mehka kakor testo. Tudi sončnice je treba zrezati zelo na kratko kakor koruzo.

Travna silaža

je zelo pomembna, ko vreme ne dopušča pravočasnega spravljanja sena ali detelj. Vsebuje navadno precej vel — zlasti pri deteljah — beljakovin in manj sladkorja kakor koruzna silaža, zato rada «gnije». Zaradi beljakovin se razvija v njej toliko smrdljivega amoniačnega dušika in maslene kisline, da postane mleko krav, ki uživajo takšno krmo, neuporabno za mlečne izdelke. Vsuševanje zelinja na 60—65 odst. sestavne vode poveča od stotno vsebino sladkorja in s tem omogoča mlečnokislinsko siliranje na kratko zrezane trave. Toda ob slabem vremenu siliranje ni mogoče. Če dodamo 2 do 8 odst. sladkorne melase, je učinek zajamčen. Svedi in Finci so prvi začeli dodajati anorgansko kislino, tako imenovano AIV-raztopino (žvepleno kislino, pripravljeno v ta namen in primerno razredčeno), ki prepreči nastanek maslene kisline. Toda z žvepleno kislino ni lahko ravnati in ob krmljenju je treba silažo potresati z drobno zmletim apnencem, da kislina ne škoduje živalim (kostolomnica). Nemci so zaradi tega začeli rajši uporabljati mravljično kislino in uvedli tako imenovane odprte silose s sifonom na dnu za odcejanje presežnega soka iz zelinja. Po švedskih poskusih z mravljično kislino ni mogoče popolnoma preprečiti nastanka amoniačnega dušika in maslene kisline, v odcedku pa se izgublja do 27 odst. organske snovi in do 16 odst. beljakovin iz silaže. Američani uporabljajo 0,75 odst. oseminšestdesetodstotne fosforne kisline kot dodatek razredčeno na dva dela vode in del kisline po teži. Preveliko vlago pa zmanjšajo z dodatkom koruzne moke.

ANTON PEVC

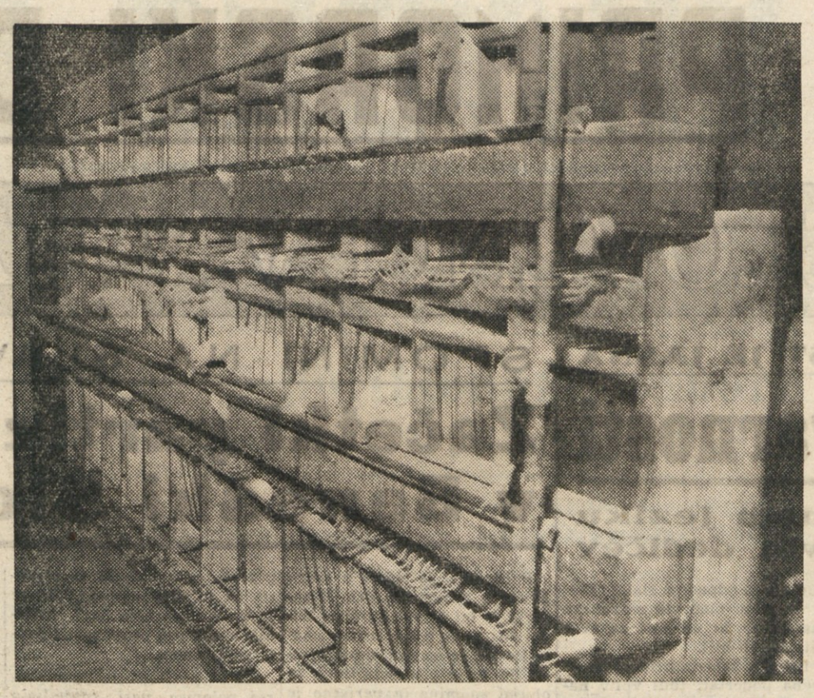

Sodobni kurnik na kmetiji Reading univerze v Berkshireju v Angliji, v katerem gojijo kokoši «lahke susseške» vrste. Zlasti značilne so posebne krmilnice, napeljave električne luči in tekoče vode ter velika zračnost.

ZASLUGE SODOBNE GOSPODARSKE ZNANOSTI

Napredek perutninarstva

z uvajanjem sodobnih načinov reje

Reja na prostem v modernih kurnikih povečuje nesnost kokoši. Povečanje teže kopunov s cepljenjem s hormoni itd.

Z naprednejšim perutninarstvom se lahko znatno dvignejo dohodki s tega področja kmetijstva. V Angliji na primer znaša zdaj letni dohodek iz perutninarstva 150 milijonov funtov šterlingov, medtem ko je pred vojno dosegel le 36 milijonov; letos so pa še podvojili trud in upajo tako nuditi gospodinjam še večje količine jajc in perutnine. V veliki meri je perutninarstvo napredovalo zaradi uspehov znanosti, kateri je uspelo preprečiti razne epidemije, ki so v preteklih letih redčile vrste perutnine; nadalje je pa tudi trg zdaj bolj organiziran, na trg postavljena perutnina je odlične kakovosti in tako je ustvarjeno popolno zaupanje potrošnikov.

Nova ureditev proizvodnje in reje, ki je popolnoma izpodrinila prejšnjo, je dala odlične uspehe: zdaj skušajo doseči maksimalno pridelavo jajc in mesa s čim manjšimi stroški in čim manjšim delom. Mogoče je ena od najbolj presenetljivih novosti, ki je dosegla odlične uspehe, uvedba enakega sistema reje kot ga uporabljajo pri teletih, prašičih in drugih domačih živalih; ta sistem obstaja v tem, da se perutnina pusti popolnoma na odprtem prostoru in se zaščiti le s slamnatimi strehami. S tem sistemom so rejci perutnine dosegli 180 do 220 jajc od kokoši, medtem ko so s starimi načini in z nekoliko večjimi stroški dosegli le povprečno 150 jajc. Z novim načinom se je tudi znatno zmanjšala umrljivost, tudi je laže nadzirati posamezne živali.

Produkcijo v perutninarski industriji so v veliki meri dvignili tudi s kurniki z globoko steljo, pri čemer pa morajo biti živali stalno v stavbi: tla so pokrita z debelo plastjo oblancev ali slame, katero izmenjajo enkrat na leto. Obilna piča, stalno oskrbovanje z vodo in enakomerno ogrevanje prostorov pozimi pripomorejo k obilnemu nesenju jajc in to zlasti pozimi, ko običajno kokoši jajc ne nesejo. Tudi rejo perutnine, ki je določena za zakol, so z novimi metodami znatno izboljšali in danes lahko dobimo na trgu enajst tednov stare piščance s težo poldrugega kilograma dva tedna prej kot v preteklosti.

Tudi iz vojne preostale barake so preuredili za kurnike z električno razsvetljavo, tekočo vodo, posebnimi podi in podobnim. Perutnina ostane v kurniku, dokler je ne pošljejo na trg in ena od glavnih prednosti tega sistema je prihranek pri delu, ker zadošča ena sama oseba, da nakrmi dvakrat dnevno do 800 glav perutnine v pičli polovici ure. Po tem sistemu se lahko vzredi vsako leto štiri zarode piščancev, z dvotedenskimi presledki med posameznimi, katere presledke se porabi za razkuženje barak z dezinfekcijskimi sredstvi in sredstvi za uničevanje mrčesa. Ker so razna živila še deloma racionirana, se ta sistem v Angliji še ni posebno razširil; vendar bodo te omejitve konec poletja ukinjene in takrat je pričakovati, da bo mnogo perutninarjev uvedlo ta sistem in s tem povečalo dovoz perutnine na trg.

Znatno so povečali težo na trg pripeljane perutnine z modernimi kemičnimi načini kopunjenja, po katerih cepijo petelinčke s hormonskimi snovmi; tako se lahko priredi v kratkem času zelo tolste kopune. Angleško perutninarstvo stalno napreduje, glavna zasluga pri tem gre skrbnemu boju proti kužnim boleznim in uvajanju sodobnih in gospodarskih načinov reje.

r - c.

Bil je pripravljen dati vse za svobodno in srečno domovino

(Nadaljevanje s 3. strani)

sporazum med vsemi goriškimi skupinami in imel je velik uspeh, ker se mu je posrečilo spraviti v OF vse zdrave skupine slovenskih ljudi, razen prav malo posameznikov, ki so bili pod vplivom Vatikana in ki so se tudi kasneje pokazali kot sovražniki našega ljudstva.

Poznajo ga tudi briški koloni in vipavski kmetje. Tudi med kraškim ljudstvom je bil dobro znan.

Ko sem nekega zimskega večera sedel pri mizi, potrka nekdo po vratih. Odprem in pred seboj zagledam tov. Matevža. Bil je ves utrujen in izmučen. Spravim ga v hišo, dam mu vode, da se umije. Po večerji, ki mu jo je pripravila moja žena, ga vprašam, če bo spal pri meni. Odgovori mi, da mu ni mogoče, ker mora še istega dne biti v Brdih. Začudil sem se njegovi vztrajnosti in ga nisem hotel pregovarjati, kajti vedel sem, da bi bilo vse zaman. Ze ko sem mu samo namignil mi je odgovoril: «Ne, tovariš, ne morem. Jaz moram naprej. Prihajam s Krasa, ustavil sem se pri tebi, da se okrepčam, moram pa takoj v Brda, ker me tam ljudje čakajo, ker me tja kliče partijsko delo in ker sem komunist ne morem dela zanemarjati. Kaj sem jaz proti boju, ki ga vodi naše ljudstvo. Pod vodstvom naše partije nič.» Tak je bil odgovor komunista, katerega je vzgojila Komunistična partija Jugoslavije pod vodstvom tov. Tita.

Tudi mariborski delavci ga poznajo. Tudi med njimi je delal. Pravil mi je nekoč sledeče: «Ko sem za časa stare Jugoslavije delal v neki tovarni v Mariboru smo na sindikalnem sestanku sklenili, da napovemo stavko. Partija mi je zaupala vodstvo te stavke in točno po izdelanem načrtu je bila stavka napovedana. Trajala je precej časa, nihče je ni mogel ustaviti. Slo je vse v redu, posebno člani partije so se dobro držali. Ko pa je lastnik tovarne videl, da ne prenehamo in ko je že prej porabil vsa sredstva, me povabi v svoj avtomobil ter me nagovarja, naj se stavka preneha. Ko je podlež uvidel, da se z besedo ne da nič opraviti, mi odšteje 100.000 din pod pogojem, da prekinem stavko. Ko sem videl, kaj blazni kapitalist počenja, mu pljunem v obraz, ker se mi je že tako prignusil, da bi ga najraje vrgel iz avtomobila. Posledica te stavke je bila, da smo prejeli to, kar smo zahtevali in delavci so spoznali, da je borba edina prava pot za zmago delavskega razreda. Mene pa je prav tisti izdajalec izdal policiji, tako da sem moral takoj zapustiti Maribor ter oditi na partijsko ilegalno delo v Zagreb.» Tudi od tam mi je mnogo pripovedoval. In izkušnje, ki si jih je tam priboril, so mnogo pomagale tudi nam.

Znan je bil tudi med furlanskimi delavci. Tudi tja je zanesel duh vstaje. Kakor je bil znan tudi med tržaškimi proletarci, Slovenci in Italijani, ker je bil tudi tam na ilegalnem delu in je tam končal svoje junaško življenje. Umrl je junaške smrti po rokah krvoželjnih banditov in njihovih pomagačev. Ni ga peresa, ki bi moglo opisati junaštvo tov. Matevža.

Tov. Matevž je bil tovarniški delavec po rodu Slovenec iz Brd. Stanoval je v Gorici. Ze kot mladenič je odšel v Jugoslavijo in delal je v Ljubljani in Mariboru; tu je bil v šoli razredne borbe in stopil v Komunistično partijo. Hitro se je izkazal kot aktivist mariborske organizacije. V začetku okupacije je postal prekaljen in preizkušen borec, eden med organizatorji osvobodilnega gibanja v naših krajih. Bil je mlad bister mož, močne volje, živahen in trdovraten. Lepo je znal govoriti; v vsaki njegovi besedi je bilo videti strastno zaverovanost v to, o čemer govori, in s tem si je osvojil poslušalce. Bil je vedrega in resnega značaja. Redko se je šalil ali pa smejal. Užitek ga je bilo gledati, kako si po izvršenem delu mane roke ali gladi svetle brke. Ali kako je vzklikal smrt fašizmu - svoboda narodu. Glas, s katerim je izgovarjal to bojno geslo, je znal na razne načine spreminjati. Včasih kot pohvala, včasih kot bodrilo, včasih kot upor, včasih kot vprašanje, kako bi se našel izhod iz nastalega položaja. Dolgo sva se poznala, tako rekoč sva stalno bila skupaj in z vsakim dnem mi je bil bližji. Rad sem ga imel zaradi njegovih osebnih posebnosti, pa tudi kot tip proletarca, voditelja, tisti tip delavca, ki sta ga dvignila in vzgojila naša partija in Tito, tip delavcev, ki so šli neustrašno na čelu upornega naroda ter so postali voditelji naše armade in naše ljudske države.

Večna slava tov. Antonu Veluščku-Matevžu.

JOZEF VOLK

Naš tedenski pregled

(Nadaljevanje s 3. strani)

izjavil, da je bila štiristranska formula posledica mednarodne napetosti in neposredne nevarnosti sovjetskega napada (če hočete, imamo primere tega procesa tudi v Trstu v krhanju iredentistične fronte). Če pa hočemo najočitnejši primer, poglejmo v Francijo, kjer v sedanjih velikih stavkah z mnogo večjo odločnostjo nastopajo tudi oni sindikati, ki so doslej večkrat popuščali pred izsiljevanjem z mednarodno napetostjo.

Če se vrnemo k Italiji — kakšno upanje ima Pella, da doseže uspeh s svojimi prizadevanji? Nekaj omejitev smo že omenili, predvsem to, da se tudi «upravna vlada» ne more znebiti politične barve, zlasti če ji predseduje demokristjanski prvak in če vesoljna Italija ve, kako se demokristjani krčevito prizadevajo, da ne bi izpustili iz rok pozicij na oblasti, ki so si jih pridobili v zadnjih letih praktično neomejene vlade. Drugič takšna začasna «upravna vlada» nekoliko uhaja iz okvira meščanskih parlamentarnih pravil. Na drugi strani pa je spet res, da utegne marsikje prevladati mnenje, da Italija končno le potrebuje vlado, pa čeprav začasno in niti ne najboljšo. Potem je tu še dejstvo, da so šle poslancem in politikom letošnje počitnice v veliki meri po vodi.

Vsekakar pa kaže dolgotrajna kriza v Italiji — kot so pokazali že volilni rezultati — da kriči položaj po nečem novem in da je po stari poti skoraj nemogoče doseči kaj resnega in trajnega. Da, tudi demokristjanski voditelji iščejo «novo rešitev» — obrat na desno z obvladovanje položaja, ki jim uhaja iz rok, z nasilnimi sredstvi. Toda neuspehi, ki jih doživljajo tudi pri prikritih poskusih v tej smeri, kažejo, da tudi v Italiji položaj ni več ugoden za takšne pustolovščine — čeprav seveda še nismo tako daleč, da bi bile popolnoma onemogočene. Da je za desno pot vsaj še malo upanja, pa ima največ zasluge Togliatti, ki dosledno razbija vsa prizadevanja, da se vladna osnova razširi na levo, in s tem napeljuje vodo na mlin desničarskim stremljenjem dela demokristjanske stranke in Katoliške akcije.

r - c.

Od «Battaglione Speciale» do I. prekomorske brigade

VI.

DANILO KAROLČEV

Naši delavci niso več šli na običajna dela. Vozili so jih v mesto, kjer so morali čistiti ruševine. To je bilo naporno in jako nevarno delo — posebno zaradi tempiranih bomb. Za taka dela so bili najprimernejši — Slavi. Kaj za to, če kdo pogine!? K sreči smo imeli le eno žrtev.

Bil je to naš dobri kuhar — Rafael Vetrih iz Batuj štev. 43, pri Gorici. Lep človek. Medtem ko je delil kosilo, mu je betonska plošča zdrobila prsi.

Zelo nam ga je bilo žal. Naslednji dan smo ga odkopali in pripeljali v taborišče, kjer smo se pred oljarnico za vedno poslovili od njega. — Quirco nas je postrojil v četverokot ter mu v slovo izpregovoril nekaj besed.

Pokopali smo ga na pokopališču v vasi Statte. On je tam, sam počiva v tujem kraju in kdo ve koliko je takih slovenskih grobov razstresenih po vsej Italiji.

Obvestili smo o tem njegove starše, a njegov tovariš kuhar Likar, je spravil njegove stvari, da jih bo, ko se vrne domov, izročil domačim.

Ne da smo morda na to pozabili, kajti moram reči, da nas je zguba tovarisa res prizadela, ali bo menda že tako v navadi pri vojakih, da se take stvari bolj na lahko vzamejo in veliko prej pozabijo, češ: «Danes tebi, jutri meni...» In zato ni bilo nič čudnega če se je ob večernem mraku spet čulo petje.

Nekega večera je bilo prepevanje izredno glasno in izzivalno. Dobro se spominjam. Vodil je Vičič iz Renč, peli smo: «Prelepa je trnovska fara...» Vse se je zbralo okrog nas. Veselja ni bilo ne konca ne kraja. Kaj bi ne bili? Padla je Bizerta — in, od tam do Sicilije ni bilo več daleč.

«Kakšnega vraga imajo spet danes»? Je izpraševal Quircio svoje kaplarje in nas s silo zganjal spat.

Ko sem drugo jutro prinesel komandantu poročilo o dnevnem stanju moštva je ravno vstopil drobni podporočnik Di Fabbio in pozdravil:

«Beh, comandante, come va? Buon giorno!»

«Buon giorno. Buon giorno...!» mu odzdravi in nadaljuje resno skoro obupno:

«Che vuoi che ti dica? — Basta guardare le faccie degli slavi...!»

Ugriznil sem se v ustnico, da bi me smeh ne izdal, — udaril sem s peto v pozdrav — in se kar izgubil iz pisarne.

Ko sem bil zunaj, sem zaklel lepo po domače, se od srca nasmejal in si mislil: «Tako je komandant! Povedal si čisto, golo resnico»! Na naših obrazih je lahko čital, da smo se vsi zavedali, da se naglo bliža naš dan — dan naše svobode!

Sestajali smo se vse češče v skupinah in do podrobnosti komentirali novice, ki smo jih dnevno dobivali tako iz Taranta kakor iz Statte, pa tudi od doma. Mislim, da ne pretiravam, če rečem, da smo položaj, tako v Italiji, kakor na frontah, bolje poznali, kakor gospoda v svojem štabu.

Sledil je 25. julij. Bilo je pozno popoldne, ko smo po svojih zvezah izvedeli za padec fašizma. Tudi gospoda oficirji in njihovi podrepniki so morali kaj vedeti o tem. Opazovali smo jih in videli, kako se že vse popoldne drže skupaj tam blizu skladišča za orožje, municijo in hrano ter se nenavadno med seboj pomenkujejo. Bili so v vidnem strahu in se držali kot oparjene mačke.

Kot da se zanje sploh ne zmenimo, smo novico kot blisk raznesli po taborišču. Nastal je tak vik in krik, veselje in vriskanje, da ni mogoče popisati».

Nekdo je za menoj zakričal: «Fantje, dajmo po njih! Zdej je cejt...!»

«Molči! Mir!» — Zakričim. Bil je kuhar Lokatej iz Ospa. Ta bi si ne dal dvakrat reči. Tako so mu bili pri srcu.

Šele ko sem mu dopovedal, da bi nekaj takega za nas pomenilo samo nepotrebne žrtve, ker bi z golimi rokami le težko prišli do strojnic, ki so jih držali oni, in da bi, tudi če bi uspeli, ne opravili ničesar, ker so zavezniki bili še predaleč in je bila italijanska oblast še neokrnjena, — se je končno le pomiril tako on, kakor tudi vsa udarna sila, ki se je nabrala okrog nas.

Nastalo je pravo rajanje, ki se je zavleklo pozno v noč. Celo trobentač je pozabil na običajni «silenzio» — mir. Prepričan sem, da še pomislili niso na to, da bi nas onega večera gonili spat.

(Nadaljevanje sledi)

DARILNE PAKETE
svojcem v JUGOSLAVIJI
odpremlja hitro in najceneje zastopstvo
General Trading Inc, Illinois, ZDA
RUNEXIM
Export - Import - Trst, Ul. Ghega 2/I, tel. 28363
Odpremlja direktno in najhitreje po najugodnejših pogojih iz proste luke prvovrstno blago: kavo, riž in druga živila, kompletna kolesa in pribor, motorje vseh vrst in jakosti - vespe, lambrete - radio-aparate in glasbila, frigidaire, šivalne stroje, štedilnike na elekt. tok - plin - premog in gospodinjske predmete sploh, moško in žensko blago za obleke in suknje ter perilo in obuvala, gradbeni material, kmetijske stroje, orodje in potrebščine vseh vrst za domače potrebe.
PRIZNANO HITRA, SOLIDNA IN UGODNA POSTREŽBA!

AVTOPODJETJE
STAR
Tovorni prevozi Tel. št. 5608 Osebni avtobusni prevozi
AVTOGARAŽA z MEHANIČNO DELAVNICO
TRST - Ulica Moreri 7 - ROJAN

ZNANA TVRDKA
RODOLFO TULIAK
TRST - Ul. della Guardia štev. 15 - Tel. štev. 95089
obvešča svoje cenjene odjemalce, da ima na razpolago dva nova šivalna stroja znane znamke
„SIMKA"
s križnim všivom za gumbnice, pritrjevanje gumbov in čipk ter vezenje brez okvira
Samo za 55.000.— lir

MOTOM 48 CCM
Cudoviti motorček, ki vas pelje povsod. Prodaja na obroke do 18 mesecev. Pritikline in nadomestni deli za vse motorje, hitra popravila
Zastopstvo „Gilera"
MOSCHION & FRISORI
TRST, Ul. Valdirivo 36
tel. 23-475

Fotografski laboratorij
RAZVIJANJE
KOPIRANJE
POVEČAVE
REPRODUKCIJE
DOKUMENTOV
HITRA
POSTREŽBA
IZDAJE
INDUSTRIJSKIH
IN REKLAMNIH
FOTOGRAFIJ
FOTOGRAFIRANJE
BELO IN ČRNO
IN V BARVAH
INDUSTRIJCI!
Dajajte vrednost vašim proizvodom s fotografiranjem pri tistem, ki vam lahko napravi kliše v črnem in barvah!
ZA POSVETOVANJA IN PRORAČUNE TELEFONIRAJTE BREZ OBVEZNOSTI NA 95-873, 90-810

AUTOMOBILE
ODDAJA V NAJEM
za prevoz potnikov
na STO in v inozemstvo
FRANC LIPOVEC
TRST - UL. TIMEUS ŠT. 4
Tel. 90296 - urad
Tel. 33113 - dom
CENE UGODNE

ZAHTEVAJTE
Radenska
ZDRAVILNI VRELEC
SRCE-JETRA
LEDVICE
ŽENSKE MOTNJE
IZČRPANOST
OSVEŽUJOČA ZDRAVILNA
ZASTOPNIK IN GLAVNA ZALOGA:
ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI
TRST - Ul. Valdirivo 3, tel. 50-34

TRST, sobota 15. avgusta 1953

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Pretežno jasno in brezvetrovno. — Včeraj je v Trstu dosegla najvišja temperatura 28,1 stopinje; najnižja pa 22,3 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 21.00: «Z mikrofonom po Primorski». — **Trst II.:** 14.22: Prokofjev: Aleksander Nevski, cantata. — **Trst I.:** 17.15: Odlomki iz operete: «Pri belem konjičku». — **Slovenija:** 14.40: Baletna glasba iz Gounodove opere «Faust».

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

SLOVENEC, TVOJA DOLŽNOST JE JASNA

Naše šole v nevarnosti

Važnost vzgoje v materinem jeziku Temni naklepi Mussolinijevih dedičev

Med najvažnejše ustanove vsakega naroda štejemo njegove šole, kajti one so čuvarice in posredovalke duhovnega in kulturnega bogastva, ki je nastajalo in se kopičilo dolga stoletja ter oblikovalo življenje in značaj ljudstva. Vsak narod ima svojo kulturno razvojno pot in čeprav so nanjo vplivala dognanja, odkritja, izumi v celoti in najglobljem bistvu vsak narod svoj posebni izraz in svojo lastno podobo. Domače šole, to je šole v materinem jeziku ne posredujejo mladini le znanja, ampak oblikujejo tudi njen značaj ter vzgajajo narodno zavedne člane svoje skupnosti, ki bodo vedno in v vseh okoliščinah čuvali in branili narodno čast ter ločili, kaj je tuje in kaj je naše. To pravilno opredelitev in orientacijo more dati mladini edinole šola v materinem jeziku, za katero ni nadomestila prav nikjer.

Slovenci na Goriškem smo imeli že pred prvo svetovno vojno precej razvito šolstvo in to ne samo osnovno, ampak tudi srednje in strokovno. Nepismenost je bila že tedaj odpravljena. Strašna doba fašizma je po svojih krutih izvajalcih udarila na naše kulturne ustanove ter hotela izbrisati za vedno naš kulturni pečat in naše svojsko lice, da bi tako laže dosegla svoj namen: kolonizacijo in romanizacijo tukajšnjega prebivalstva.

Računi temnih zahodnih elementov bi uspeli, ako ne bi slovenske šole v prejšnji dobi vzgojile narodno zavednega življa, ki je začasno in navidezno moral kloniti, a v jedru pripravljal najhujšo osveto svojim zatiralcem.

Naši očetje in sinovi se niso strašili največjih žrtev in trpljenja, da so, ko je prišel čas, vzpostavili spet slovenske šole, v katerih se bo izobraževal in vzgajal njihov naraščaj ter zorel za nove in odgovorne naloge v bodočnosti.

S težkimi žrtvami ustanovljene, s krvjo in trpljenjem znova priborjene slovenske šole na Goriškem so danes naša last in z našo podporo in pomočjo jih bomo ohranili in izročili potomcem. Odločilni čas trka na vest slehernega Slovenca na Goriškem ter terja neizprosno odgovor. Jaz, ti in vsak Slovenec pa izbira med življenjem in smrtjo. In kdor more ob tej usodni uri zatajiti izročila svojih staršev, pozabiti na brezštevilne žrtve in trpljenje našega ljudstva v pretekli vojni, temu bo narod in čas vklesal edino zasluženi pečat: izdajalec. Svoje otroke si izročil tujemu vplivu in vzgoji, da bodo, ko dorastejo, bili po tvojem licu in te zaničevali.

Priznavamo, da razmere slovenskemu šolstvu pri nas niso naklonjene, še manj pa da bi ga pospeševale in podpirale. Vlada do danes ni uzakonila slovenskih osnovnih, niti srednjih šol, nasprotno to važno zadevo zavlačuje, morda tudi namenoma in preračunljivo, da raznarodovalni elementi vrše svoje tiho delo med slovenskimi starši in učiteljstvom. Sadovi njihovega dela so padanje števila učencev na slovenskih šolah, oni si pa pilatovsko umivajo roke, češ sami si boste polagoma šole zaprli. Najbolj se to pozna v narodnostno mešanih krajih, kjer prevladuje italijanski živelj. Njihove šole so moderno urejene s svetlimi in prostornimi učilnicami, ne manjka jim ničesar, saj dobivajo milijonske dotacije iz občinskega, pokrajinskega in državnega proračuna. Treba je pač uveljaviti svojo moč ter pokazati prešerno lice, da bodo Slovenci slabiči klonili meneč, da višja kulturna izobrazba prihaja tudi iz veličastnejšega poslopja. Pravih zavednih Slovencev to ne plaši, saj vedo, da so se skoraj vsi naši narodni in kulturni veljaki rodili pod slamnato streho in slovenske šole, četudi so stisnjene in potisnjene v kot, posredujejo slovenskim otrokom vse večje znanje in vzgojo kot italijanske palače.

Kako skrbi oblast za slovenske šole, imamo dovolj zgovorne dokaze s šolami v Krminu, Mirniku, Tržiču in Ronkah. Slovensko šolo so iz Krmina premestili v 5 km oddaljeno Plešivo ter jo tako slovenskim otrokom iz Krmina oddaljili, da so se mnogi slovenski otroci vpisali v italijansko šolo zaradi oddaljenosti in vremenskih neprilik. V Mirniku slovenska šola tudi le životari, število slovenskih učencev pa iz leta v leto pada. Žalostna je usoda slovenske šole v Tržiču, kjer je italijanski vpliv tako velik, da je iz močne dvorazrednice z 42 učenci ostala le še enorazrednica, ki so jo oblasti sedaj iz centra premestile v Starancan ter jo tako mnogim slovenskim otrokom oddaljile. Nič boljše razmere niso v Ronkah, kjer je raznarodovalni vpliv tudi močan, saj tudi tu število otrok na slovenski šoli pada. Poleg teh dejstev moramo pribiti še eno: v narodnostno ogroženih krajih poučujejo učitelji, ki jim šola ni poučevanje in sveta dolžnost, kot imamo to primer v Plešivem in zato tudi nimajo globljega vpliva na otroke in slovenske starše sploh. In kaj bi rekli v mestu Gorici? Koliko izdajalcev slovenskega naroda! Ta neizbrisni pečat si perejo z vse mogočimi opravičili in oziri, a izprali ga ne bodo. Pogazili so svojo narodno čast, a še več, s svojim ravnanjem in odpadom slabe hkrati moralno moč vse slovenske manjšine, ki se bori za svoj biti ali ne biti.

Pri teh žalostnih dejstvih je treba podčrtati tudi vpliv našega učiteljstva na slovensko šolo. So vsi poklicani!? Tu je treba budnih, sposobnih, delavnih, zavednih in požrtvovalnih moči in kdor ni kos tej nalogi, je bolje, da da slovo poklicu, ki terja celega človeka, ki ume naravnati mlado rast ter sega s svojim vplivom daleč, preko šolskih sten.

(Iz «Soče»)

Obvestilo staršem otrok v koloniji

Starše otrok v počitniški koloniji v Ukvah naprošamo, da se posebno v dneh 15. IN 16. AVGUSTA VZDRŽE obiskov otrok zaradi dobrega poteka dnevnega reda, ki je že vnaprej določen.

VODSTVO POČITNIŠKEGA DOMA

OB 10. OBLETNICI USTANOVITVE PRVIH PRIMORSKIH BRIGAD IX. KORPUSA NOV

bo na Okroglici pri Vogrskem

PARTIZANSKI TABOR

Ob tej priliki bo Zveza slovenskih partizanov organizirala

množični izlet 5. in 6. septembra

Vsi, ki se nameravajo udeležiti, naj prinesejo potni list na sedež Zveze slovenskih prosvetnih društev v Ul. Ascoli 1/I. — Cena za vizum, značko in prevoz z avtobusom bo znašala približno 800 lir. — Morebitno razliko bodo povrnili. Vpisovanje se zaključi 26. avgusta.

SPOMINI NA SLAVNE DNI

Začetki partizanstva v Beneški Sloveniji

Pred nami je ležala v soncu Beneška Slovenija, vrh Matajurja je bil le par korakov oddaljen, ali do njega nismo smeli, ker je že na italijanski strani. Zorko je gledal te kraje in obujal spomine in verjetno je v duhu preživljal vse borbe, ki jih je kot stari partizan bil na tej zemlji.

Gregorčičeva brigada je maja meseca 1945. leta imela znani pohod čez Kolovrat v Beneško Slovenijo in to je bilo prvo srečanje borcev s tistimi Slovenci, ki so bili najdelj časa osamljeni in odtrgani od matičnega naroda. Ko se je brigada povlekla iz Kolovrata je krenila v vas Mašera. Prvič je partizanska noga prestopila na ozemlje, ki ga je fašistična Italija trdo štela za svojega. V vasi so se vsi moški poskrili. To je bila posledica fašistične propagande, ki ni vedla boljšega kakor slikati partizansko vojsko kot nekak potujoč teror ki je imel nalogo le pobijati in zažigati. Ali kmalu se je tudi v Mašerih spremenilo. V I. bataljonu je bilo največ Vipavcev, ki so takoj, čim so prišli v vas, začeli prepevati slovenske pesmi, ki so bile znane tudi domačinom. Ni bilo treba več prepričevanja in pojasnjevanja: slovenska pesem je govorila vsakemu globoko v srce in v kratkem so drug za drugim zlezli vsi moški iz skrivališč in se zbrali. Pristopili so k zboru in tudi sami peli. O tem petju in tudi o načinu, kako so se vedli partizani, je bilo dolgo govora ne samo v vasi, temveč tudi vse naokoli. Kar so partizani dobili, so vse plačali, obnašali so se vljudno in to je pomagalo, da se je v zelo kratkem času razblinila v nič vsa propaganda proti partizanom.

Ko so partizani odšli je skoraj polovica vasi spremljalo borce še nekoliko časa in ganljivo je bilo poslušati, kako so posebno stare mamice dajale dobrosrčne nasvete in svetovale borcem, naj se varujejo fašistov. Brigada je prenočila pod Matajurjem in tu je neki borec na lastno iniciativo zapustil vod, se povzpel na vrh hriba in razobesil zastavo kot poudarek o značaju tega hriba.

Drugi dan se je brigada z borbo premaknila proti Črnemu vrhu in v borbi so bili zaplenjeni mitraljez in 4 puške, 5 Italijanov pa je bilo mrtvih, dočim brigada ni utrpela izgub. Kako so bili Italijani besni na neuspehe na Kolovratu, kjer jih je padlo 296 in na neposrečen napad pri Stupici, nam kaže dejstvo, da so privlekli vso razpoložljivo silo, zaprli z zapornim ognjem stezo iz Stupice na Črni vrh in se zaman trudili, da bi se partizani sešli z domačini. Toda vse to je bilo premalo in v Črnem vrhu je pričakala partizane vsa vas. Posebno mladina se je odlikovala pri tem sprejemu, fantje in dekleta so tekmovali, kdo bo najbolje pogostil borce. Tudi tu je bila pesem tista, ki je še bolj tesno povezala borce in domačine.

Pozneje so se na Miji formirale tri grupe, ki so imele nalogo nadaljevati započeto delo v Benečiji, in sicer prva grupa, ki ji je načeloval tov. Perovšek je ostala na mestu, druga je bila določena za Rezijo pod poveljstvom tov. Varšeka, tretjo pa je vodil Zorko in je imela določeno cono Matajurja.

Tako se je Zorko z dvanajstimi borci znašel na terenu, ki ga ni poznal. Čez Nadižo so bile povsod zasede, ker so hoteli Italijani uničiti ta za njih zelo nevaren pojav. Zorkova skupina je dobila 500 lir za najnujnejše in za ta denar so nakupili v Podbeli kar so pač v trgovini lahko našli, paradižnikovo konzervo in kocke za juho. Nato se je skupina premaknila spet na Matajur in prišla v bližino vasi Jevšček, ki je zadnja na Livški planoti. Tov. Zorko se je preoblekel v civilno obleko in se napotil v vas. V gostilni je imel razgovor z domačini, ki so bili spočetka nezaupljivi in niso verjeli, ker so se bali provokacije. Toda kmalu so se sporazumeli in grupa je dobila živež. V nekaj dneh je bila vas organizirana in tudi v vasi Matajur so bili postavljeni temelji organizacije.

Toda kmalu je prišlo na uho Italijanom, da delujejo te skupine in so začeli z ofenzivo, da bi prečistili prostor. Zorkova grupa se je skrila v nekem skalovju v bližini Jevščka. Italijani so prišli do skal, jih tudi prekoračili, streljali in vrgli ročne bombe, toda partizanov niso zasledili. Ko je minila nevarnost so se borci zbrali. Eden izmed njih je pristokal in tožil bolečine v hrbtu.

«Taki so bili začetki naše borbe na tem terenu» je zaključil Zorko in se ponovno zagledal v Beneško Slovenijo.

MILCE

KINO

VERDI. 15: «Veliko streljanje», barvni film, R. Conte in V. Lindorfs.
CENTRALE. 15: «Skrivnost treh točk», M. Girotti in T. Lee.
VITTORIA. 15: «Slepa iz Sorrenta», A. Lualdi in P. Campbell.
MODERNO. 15: «Zlati listi», G. Cooper in P. Heal.
LETNI. 15: «Srečni časi», C. Boyer.
KINO STANDREZ. - sobota, 20.30: «Orel in sokol», barvani film, John Payne; — nedelja: 20.30: «Klic v viharju».

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Cristofoletti, Travnik št. 14, tel. 29-72; od 8. do 12.30 pa je dežurna lekarna Urbani - Albanese, Ulica Rossini št. 1, tel. 24-43.

STEVERJAN

Odpreti morajo dvolastniški blok

Čeprav so se Steverjanski kmetje že večkrat zanimali pri italijanskih oblasteh, da bi v Brdih odprle dvolastniški blok za kmete na italijanski strani, ki imajo precej svojih njiv na jugoslovanski strani, niso oblasti doslej še ničesar uredile. Zato so napravili celo prošnjo na Kmetijsko nadzorništvo, toda tudi od tam niso poslali odgovora, niti niso ukrenili ničesar, da bi se odpravilo sedanje mučno stanje, ko morajo kmetje napraviti na dan do 18 kilometrov poti, da pridejo iz Steverjana čez dvolastniški blok v Cerovem do svojih njiv, ki so pod Steverjanom takoj na drugi strani meje.

Oblasti opozarjamo, da bi bilo treba v interesu kmetov, ki imajo zlasti v poletnih mesecih na razpolago zelo malo časa, saj se morajo čez blok vrniti še pred sončnim zahodom, odpreti pod Steverjanom dvolastniški blok. To je zahteva vseh, ki imajo njive na drugi strani.

Oslavje

Medtem ko so imeli lani na poletje še številni vinogradniki zelo veliko vina v svojih kleteh, nekateri tudi po 200 hektolitrov, so ga letos skoraj vsi prodali. Kupci so skoraj vsak dan na vratih in ga plačujejo po 95 do 100 lir za liter. Kdor ga ni takoj jeseni prodal, je sedaj lahko zaslužil nekaj denarja. Seveda pa so bili tudi taki, ki so ga morali prodati, že takoj prve dni. To se je dogodilo predvsem kmetom v Sčednem, ki so ga takrat prodali za majhne denarje, ker so denar nujno rabili.

Povpraševanje po našem vinu je zato toliksno, ker je italijanske vinograde napadla peronospora in jih precej uničila. S tem pa se je zmanjšal tudi vinski pridelek.

KINO «Prosvetni dom» v Nabrežini predvaja **danes v soboto** in **jutri v nedeljo** vedno ob 20.30 uri, veliki barvani film

„Krilati vragi“
(«I diavoli alati»)

Prihodnjo sredo 19. t. m. ob 20.30 uri je na sporedu izredno zanimiv film

„Gang“
(«La Gang»)

Dr. N. GIGLIA
ZDRAVNIK KIRURG ZOBOZDRAVNIK
Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. — Zdravi z najmodernejšimi sistemi.
Sprejema od 9. do 13. ure in od 15. do 20. ure.
TRST - Ul. Torrebianca št. 43 (vogal Ul. Carducci) - Tel. 71-18

MEHANIČNA DELAVNICA
za avtomotorje - scooterje in bicikle
ANTON KLINC
SV. KRIZ št. 310.

«Istrska banka»
d. d.
KOPER - tel. 44 in 45
vrši kreditne in hranilne posle ter posle plačilnega prometa med cono in inozemstvom

Vsem borcem primorskih partizanskih brigad čestitamo k deset letnici oboroženе vstaje.

Trgovsko podjetje
„VINO GORICA“
v Solkanu, tel. 88
Nabava in prodaja vseh vrst alkoholnih in brezalkoholnih pijač na debelo

Vsem partizanskim borcem iz Primorske in Trsta čestitamo k prazniku proslave desetletnice primorskih brigad

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 5939.
Prokurator RAVNIK

Mizarji podjetniki kmetovalci!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov in trame nudi najugodneje
CALEA IRSI viale Sonnino 24 Tel. 90441

ŠPORTNI DNEVNIK

MEDNARODNI NOGOMETNI TURNIR NA DUNAJU

Dinamo bo danes in jutri igral z Austrio in Rapidom

Tekma z Austrio šteje tudi za Grasshoppersov pokal; za isto trofejo bo Dinamo igral 6. septembra s Fiorentino na njenem igrišču

Zagrebški Dinamo bi moral igrati 6. septembra prvenstveno tekmo z BSK ter je zaradi tega postala problematična odločitev Fiorentine, da tega dne igra v Firenzi z Dinamom tekmo za Grasshoppersov pokal. Ker pa sedaj jugoslovanski listi poročajo, da bo Dinamo igral 6. septembra proti Fiorentini, se je pač moral spored prvenstvenih tekem nekoliko spremeniti. Sploh so v sporedu jugoslovanskega prvenstva nekatere nevšečnosti. V Beogradu so namreč štirje klubi, ki igrajo v prvenstvu: Crvena zvezda, Partizan, BSK in Radnički. V Italiji je n. pr. spored tako urejen, da nikoli nista v istem mestu dve tekmi istega dne; to zadeva Milan (Inter, Milan), Turin (Juventus, Torino), Rim (Roma, Lazio) in sedaj zopet Genovo (Genoa, Sampdoria). Vsako nedeljo je en klub izven domačega mesta, da drugemu ne dela konkurence. V Jugoslaviji se to lahko uredi za Zagreb in Skoplje, kjer sta po dva kluba, toda kako urediti s štirimi klubi?

Dinamo pa se bo še pred svojim nastopom v Firenzi udeležil mednarodnega turnirja na Dunaju. Pri tem bo obenem igral z Austrio tekmo za Grasshoppersov pokal. Pred dvema mesecema je Dinamo premagal na svojem igrišču prvaka Avstrije z 2:0. Avstrijci se bodo hoteli revanžirati, Dinamu pa tudi ne more biti vseeno, kakšen bo rezultat, saj ima precejšnje možnosti za osvojitev prvega mesta v tekmovanju za pokal švicarskega kluba Grasshoppers. Dinamo bo proti Avstriji igral danes, jutri pa bo njegov nasprotnik glavni Rapid. Tudi rapidovci imajo z Dinamom račun, ki ga ne morejo pozabiti; pred dvema letoma so kot prvaki Avstrije doživeli v tekmi z Zagrebčani poraz 6:2.

Na poti na Dunaj so se Zagrebčani ustavili v Mariboru, kjer so odigrali s tamkajšnjim Železničarjem prijateljsko tekmo, ki jim je služila za zadnji trening. Igra je bila v začetku mlačna. Dinamo je začel igrati bolje šele, ko je videl, da igrajo Mariborčani «zares». Prvi gol so dosegli domačini, nakar so Zagrebčani kmalu izenačili ter nato potisnili domače v popolno obrambo. Domači so ves prvi polčas vzdržali in rezultat je ostal nespremenjen (1:1). V drugem polčasu pa se je slika spremenila in Dinamo je petkrat pretresel mrežo Železničarja. Končni rezulta 6:1.

* * *

Nogometna tekma med Norveško in Islandom se je končala z zmago Norveške 3:1.

DIONIZIJE DVORNIC
levo krilo Dinama

STUDENTSKI TEDEN V DORTMUNDU

Jugoslavija-Luksemburg 28:0 v vaterpolu

Z mednarodnega študentskega tedna smo v zgodnjih urah prejeli naslednje rezultate:

Tržačanka Camber je v finalu dosegla prvo mesto v fioretu.

Rekorden rezultat je dosegla Jugoslavija v vaterpolo tekmi z Luksemburgom: **28:0 (16:0).** Nemčija je premagala Belgijo s 4:1.

V metu kladiva je zmagal Japonec Tajima s 50,33 m. V troskoku bo poleg drugih nastopil v finalu olimpijski in bivši svetovni prvak De Silva, ki ima doslej najboljši skok 15.92 m.

* * *

Milakov, ki se udeležuje tekem na študentskem mednarodnem tednu, je malo prej nastopil še v bližnjem mestu Herde, kjer je zopet zmagal z rezultatom 4,25, drugi pa je bil Anglež Elliot s 4,18 m. Nadalje so bili na tem tekmovanju doseženi še naslednji dobri rezultati: 100 m in 200 m: Fuetterer (Nemčija) 10,6 in 21,4; 3000 m: Lamers (Nemčija) 3:27,2; višina: Delien (Belgija) 190 cm.

Ženske: 100 m in 80 m ovire: Blankers, Koen (Nizozemska) 12,2 in 11,4.

Evropsko veslaško prvenstvo

KOPENHAGEN, 14. — Danes so se nadaljevala predtekmovanja za evropsko prvenstvo v veslanju. Semifinalna tekmovanja četvercev s krmarjem so dala naslednje rezultate: v prvi skupini je zmagala Italija pred Švico in Nemčijo, v drugi pa ČSR pred Rusijo in Jugoslavijo. V tolažilnih tekmovanjih pa je v prvi skupini zmagala Danska pred Finsko, Švedsko in Španijo, v drugi pa Norveška pred Francijo, Holandsko in Belgijo. V finale prideta Italija in ČSR, ostali finalisti pa bodo določeni v posebni tekmi.

Semifinalne tekme v skifu so dale prva dva finalista, Jugoslovana Vlašića in Rusa Čukalova. Nadalje sta se plasirali v finale dvojic brez krmarja Danska in Belgija. Med dvojicami se je v drugem predteku plasirala Jugoslavija za Rusijo; v finale sta prišli Rusija in Švica, ostali pa bodo še tekmovali med seboj.

DIRKA «PO HRVATSKI IN SLOVENIJI»

Na etapi Bled - Ljubljana so vozila moštva na kronometer

Kratka etapa po lepi cesti je zelo pripravna za hitrostno vožnjo

Današnjo etapo od Bleda do Ljubljane, ki vodi po lepi cesti in brez posebnih vzponov (pač pa je večkje kaka strmina navzdol), so prireditelji izbrali za pozorišče borbe med posameznimi moštvi. Določeno je bilo, da startajo moštva posamezno v presledku po tri minute, in sicer prvo mora startati najslabše plasirano moštvo. Zaradi pretežno viseče proge in lepe ceste je možno doseči veliko povprečno brzino, do 40 km in še več. Proga meri 55 km in bi s startom ob 16,30 prvi tekmovalci morali prispeti v Ljubljano okrog 17,50.

(Ker je naša redakcija sporazumno s tiskarniškimi delavci zaključila delo bolj zgodaj, še nismo prejeli rezultatov).

Segura zmagal v Riminiju

RIMINI, 14. — Včeraj se je končal mednarodni teniški turnir profesionistov, na katerem je zmagal Segura. Rezultati:

Segura : Mac Gregor 6:1, 6:3; Sedgman : Pails 6:3, 6:1; Sedgman - Pails : Segura - Mac Gregor 6:4, 9:7; Pails : Mac Gregor 6:0, 6:3; Segura : Sedgman 6:8, 6:4, 6:3; Sedgman - Mac Gregor : Segura - Pails 6:3 (igra nedokončana zaradi teme).

PREDEN GRESTE NA DOPUST,
se naročite na «PRIMORSKI DNEVNIK». Pošljemo vam ga v katerikoli kraj. 15-dnevna naročnina samo L 180. — Telefonirajte na štev. 7338.

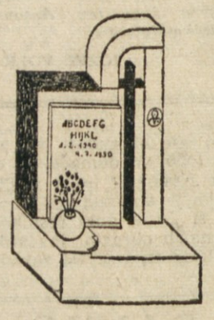

AVTORIZIRAN MALI OBRTNIK IZDELUJE NAGROBNE SPOMENIKE IZ NAJBOLJŠIH KRAŠKIH IN TUJIH MARMORJEV. SLIKE NA PORCELANU, BRONASTE CRKE IN LUCKE, PRORACUNE BREZPLACNO, POSTAVITEV IZVRŠENIH SPOMENIKOV Z GARANCIJO.
Stanko Zidarič
ŠEMPOLAJ ŠT. 4 (Nabrežina)
CENE ZMERNE
OLAJŠAVE PRI PLAČILU

UVOZ **IZVOZ**
IVAN RIBARIČ
ZALOGA TRDEGA LESA IN GORIVA
URADI: UL. CRISPI TEL. 93-502
Skladišče: Ul. delle Milizie št. 17-18 - Tel. 96-510

KUPUJTE PREDVSEM pri TRGOVCIH, *ki oglašajo v našem listu!*

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. - Trst